

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
 Pe jumătate an . . . 14 —
 Pe 3 luni . . . 7 —
 Pe o lună . . . 2-40 —
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4 — Cor.
 Pe jumătate an . . . 2 —
 Pentru România și
 America . . . 10 — franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Baththyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămile publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730

Obstrucția și resvrătirea

de dr. Valer Moldovan

Viața și funcționarea constituției parlamentare se bazează pe principiul majorității. Intre împrejurări normale nu se poate întâmpla într'un stat altceva, decât ceea ce află de bine a hotărî majoritatea deputaților, sau mai bine zis partidul politic, care are majoritatea în parlament și care tocmai pe temeiul acesta a fost încredințat cu guvernarea țării.

Istoria parlamentară a patriei noastre prezintă o serie de fenomene, cari stau în contrast evident cu principiul sănătos al dominațiunii majorității parlamentare.

Aproape de două decenii bântuie la noi o boală parlamentară, care a devenit așa zicând cronică. E boala obstrucției.

Faptul, că pe cerul parlamentar al patriei noastre iarăș se adună și se închiagă nori grei, cari sunt prevestitorii obișnuiți ai obstrucției, mă îndeamnă să mă îndeltnicesc puțin cu *teoria obstrucțiunii*.

Numai în deceniul din urmă am avut parte de câteva obstrucții, parte reușite, parte de acelea, cari sau sfârșit cu un fiasco mai mult sau mai puțin rușinos.

Și după ce nici în politică nu se întâmplă nimic, numai așa incidental fără nici o logică, ci și aici are valoare eterna lege a cauzalității; și după ce și în politică aceleași cauze produc întotdeauna aceleași efecte, nu e greu de admis și de dovedit că și obstrucția își are legile ei bine definite pe baza cărora e ușor de a explica bunăoară, că cutare obstrucție de ce a avut

sfârșit bun, iar alta de ce s'a sfârșit cu fiasco. Tot legile acestea ne luminează și asupra rostului de a fi, asupra rolului sociologic al obstrucției în viața de stat.

Principiul majorității parlamentare se bazează pe premisa, că în dosul majorității din parlament se află întotdeauna marea majoritate a cetățenilor, afară de parlament.

E bine știut doar că pe deputați îi aleg cetățenii înzestrați cu drept de vot. E numai o operație matematică a constata, că partidul care a obținut majoritatea la alegeri, se poate lăuda cu dreptul că reprezintă majoritatea cetățenilor.

Lucrul acesta însă numai în teorie apare așa de clar și de sine înțeles.

În viața de toate zilele însă știm nenumărate cazuri, când așa numita majoritate parlamentară este dela început, sau devine mai târziu o ficțiune, o formalitate goală.

Când legi electorale măestrite și nedrepte, când abuzurile și corupțiile puterii apasă greu în cumpăna alegerilor pentru parlament, numai cu oarecare ironie se poate zice, că partidul care a întrunit majoritatea la urne, reprezintă de fapt și majoritatea cetățenilor.

Sau se întâmplă, că guvernul țării vine cu un proiect de lege odios, care stârnește valuri de indignare în păturile largi ale cetățenilor.

Dacă guvernul nu vrea să țină cont de opinia publică dușmănoasă, ci sprijinindu-se numai pe majoritatea ce o are în parlament, forțează proiectul de lege nepopular, sau chiar stricacios intereselor

înalte ale țării, atunci se ivește pe arena parlamentului obstrucția.

În astfel de cazuri ea se prezintă ca ultima ratio a minorității formale din parlament, care însă de fapt, în momentul acela dat are la spatele ei majoritatea opiniei publice a țării.

Acesta e unicul caz, când obstrucția, — care oricum am lua-o — față de principiul majorității parlamentare se prezintă, ca o armă revoluționară, are nu numai sorți de izbândă, ci și o oarecare legitimitate.

În cazul acesta ea are aceeași funcțiune în viața de stat, ca ventilul de siguranță la locomobilele cu vaporii.

În toate celelalte cazuri obstrucția e o armă periculoasă și dăunoasă, menită să blameze și împiedece funcționarea guvernării parlamentare, până acum însă cea mai înaintată formă de guvernament. Vorbind despre obstrucție, îmi vine în minte un caz scos din frământările noastre interne mai recente.

Abstragând dela singura împrejurare, că acest caz nu s'a întâmplat pe arena parlamentară, ci în cadrele mai înguste ale organizației noastre de partid, în toate celelalte puncte se aseamănă mult cu o obstrucție sau mai corect zis, cu o vătămare necesară, aproape legitimă a principiului majorității.

E vorba de celebrul „caz menționat” a lui dr. Vlad, despre care a fost vorba nu odată și în decursul crizei mai recente a partidului nostru național. Și fiindcă el a fost prezentat dintr'o anumită parte în mod tendențios spre a putea fi apoi exploatat întru legitimarea unor răsvrătiri mai

După furtună

de Al. I. Hodoș

Odată s'au mai ridicat valurile patimilor populare, când s'a putut crede că numai unul din cei doi înclistați în lupta crâncenă pe viață și pe moarte fusese doborât, pe când celalalt rămânea în picioare, triumfător... O clipă numai, — căci în momentul următor iată tărâmul clătându-se și sub picioarele celui alt, iată-l clătându-se ca de o rană mortală la început neobservată, — și iată-l căzând la rândul lui, spre a nu se mai ridica... Un moment de stupeoare, — și se face liniște. Monstrul cu multe capete, satisfăcut fără veste prin toate gâtleurile-i lacome, nu-și mai ascute dinții, nu mai răcnește — stă locului, uimit el însuși de un desnodământ pe care-l cerea cu atât mai cu multă înverșunare, cu cât mai puțin spera să-l dobândească...

Își va redobândi ea și glasul, firește „opinia publică”... Fiecare din cei cari au luat partea unuia sau altuia dintre luptători, va scociori și va găsi, după trecerea întâiei emoțiuni, câte ceva ce nu va fi fost tocmai în regulă, în conducerea sau în peripețiile duelului... Zadarnic! rezultatul nu va mai putea fi schimbat; sămânță de ceartă între oameni ușor poate răsări din orice, de îndată numai ce este pornirea; — dar cei doi pentru cari vor relua poate sfada, vor continua să zacă, întocmai ca doi combatanți cari în a-

celas moment și-ar fi trecut fiecare spada prin corpul celui alt.

Din coloanele de sus ale ziarelor, oricum, e timpul să se poată cobori niște reflexiuni mai liniștite asupra furtunoasei lupte dintre cei doi arhieri, sub linie, în coloane ca acestea unde, cel puțin se presupune că, are să domnească mai multă seninătate de judecată. Aceasta, bineînțeles, în așteptarea seninătății depline, pe care nu va putea s'o aducă decât istoria, după trecerea unui timp îndestulător ca să fi făcut să tacă nu numai glasul oricărei patimi, dar și imboldurile, cu rost sau fără rost, cari îi fac pe oameni să se grupeze, adesea fără să-și poată da seama bine ei înșiși pentru ce, de o parte, de alta, sau în mijlocul ori căror certuri și hărțueli interesând viața publică.

Ne place nouă tuturor ca faptele cu cari ieșim, de voe sau de nevoe, în această viață publică, să le învăluim în motivări cari să depărteze orice bănueli de mobilitate egoiste ce ne-ar fi îndemnat. Ne place să punem înainte vorbe mari, de desinteresare personală, de preocupare numai de idei mari, de principii înalte, de interese obștești... Adesea e însă numai o mască, sub care ascundem îndemnuri mult mai apropiate de firea slabă omenească, de imperfecțiunile sau de păcatele ei.

Numai cele sfinte le-au avut în gură arhierii cei doi, fiecare pentru sine, în aceeași vreme în care fiecare pentru celalalt n'a avut decât cuvintele cele mai necurate de învinovățire și de

blestem. Ascultându-i, ai fi zis că toată ridicarea de spade și de scuturi n'a avut alt mobil decât apărarea credinței întru Hristos și ferirea de orice pată a Bisericii lui... Cât de departe însă de adevărul adevărat, a fost acest simulacru.

La suprafață: Biserica, prestigiul, curățirea ei! — în fond: simple și urât — omenești chestiuni de răzbunare. — Aceasta este ceea ce socotim că se reține și va povesti istoria.

Iată aci doi prieteni. Intimitatea între dânșii merge atât de departe, încât își comunică, în scris, secrete de suferințe trupesci și își fac unul altuia servicii de... farmacie. La ce i-a trebuit fostului episcop Atanasie medicamentul pentru procurarea căruia l-a rugat pe prietenul său profesorul de teologie? Acesta spune că știa și știe că nu putea să servească decât pentru lecuirea unui rău ce nu putea preveni decât din călcarea unui jurământ dintre cele pe care fiecare monah le face la intrarea lui în tagmă. Celalalt se apără că nu a fost vorba de un asemenea medicament, și adaogă — o apărare cam dincolo de țintă — că de altminterlea înainte de a intra în monahism fusese însurat și părinte de familie... Amănunte de cari cu silă ne reamintim dar cari — acesta e lucrul ce avem să reținem, ar fi rămas de sigur pentru totdeauna nedescoperite și uitate, dacă...

Dacă nu s'ar fi stricat prietenia, cum adesea se întâmplă, și dacă nu s'ar fi prefăcut în dușmănie și dor de răzbunare, cum așisderea se întâmplă uneori.

recentre în contra comitetului național, aflu de lipsă a-l prezenta în *adevărata lui lumină*.

E știut, că îndată după memorand au urmat niște stări foarte desolate în viața partidului național, cari au durat aproape până în 1905.

Cauza principală a fost opreliștea lui Hieronymi, care desființase întreaga noastră organizație politică. Rezultatul a fost o stagnare totală. Zece ani întregi nu s'a putut întruni nici o conferință națională, care să poată chibzui asupra unui mers nou al politicii naționale infundată în glod în urma nereușitei acțiunii memorandiste.

Vechiul comitet exista numai de formă de dragul continuității istorice.

Viața politică a unui popor nu se lasă însă încătușată de opreliște.

Dacă îi pui zăgaz într'o direcție ea își caută și găsește curs într'altă direcție. Iar cursul acesta nou l-a aflat o ceată de tineri însuflețiți în frunte cu dr. Aurel Vlad, cari au arborat prin „Libertatea” *stindardul activității parlamentare*.

Opinia publică română a înțeles semnele vremii și într'un timp relativ scurt *majoritatea absolută a publicului român era la spatele activiștilor*. Și dacă partidul național ar fi putut funcționa neîmpedat și se putea convoca o conferință națională, sunt sigur că activitatea parlamentară s'ar fi decretat deja la 1901 și nu trebuia să așteptăm până la 1905.

Publicul era însă impacient, îi trebuiau probe palpabile despre corectitatea tacticii activiste. *Acestor trebuințe a răspuns Aurel Vlad prin candidatura sa la Dobra înainte de ce o conferință națională ar fi decretat în toată forma activitatea parlamentară*.

Din punct de vedere al disciplinei de partid cazul acesta de fapt ni-se prezintă ca o încălcare a principiului majorității dar ca un fel de mijloc revoluționar in-

tocmai cum e și obstrucția față pe principiul majorității parlamentare.

După ce însă opinia publică a poporului român era de fapt împedecată de a se pronunța în cadrele unei conferințe naționale, dar dealtă parte era incontesabil ca majoritatea absolută a alegătorilor români erau pe partea activiștilor pășirea dela Dobra s'a prezentat ca un act necesar și până la un grad chiar legitim. A fost un ventil de siguranță dictat de interesele mai mari ale neamului.

Aceasta e istoria adevărată a cazului menționat a lui Dr. Vlad. Dacă cineva îmi va dovedi, că resvrătirea cea mai nouă în contra partidului și comitetului național *întrunește aceleași criterii ca și cazul dela Dobra*, adică că ea a fost dictată de interesele mai înalte ale neamului, că părerile acelea noi nu s'ar fi putut valida pe cale normală din cauză nefuncționării organizației de partid, și în fine că la spatele răsvrățiților ar sta marea majoritate a opiniei publice, îi fac promisiunea sărbătorească, că imediat trec în tabăra lui.

Până atunci însă să fim cruțați de pomenirea cazului menționat a lui Vlad. Știi cum zice Latinul: doi oameni fac acelaș lucru și tot nu e acelaș. D'apoi încă când doi fac lucruri diferite?

Corruption and Reform in Hungary

A study of electoral practice

by

R. W. Seton-Watson
D. Titt (Oxon)

— Urmare —

III.

Desbaterile din parlament despre corupție.

„N'aveam de gând să adoptăm o politică de struț în fața abuzurilor electorale. Sigur, alegerile au costat bani, mulți bani, și aparatul administrativ, ca și diferiții președinți de alegere, au influențat alegerile, în mai mult de un caz, într'un chip ce trece mult peste atribuțiile puterii lor. Dar

Și-au răzbunat! Și-au răzbunat și unul și altul. Toți trei și-au răzbunat! Și iată-i acuma la pământ pe câteși trei.

Tot decorul pe care au căutat să-l ridice în jurul acestei încercări de vrăjmășie s'a risipit; n'a mai rămas nimic din grandilocvența acuzărilor cași a apărărilor; lumea nu mai vede decât acest spectacol: o icoană vorbitoare a rezultatului pornirilor de ură și de răzbunare.

Nepotul părintelui Atanasie nu va fi profesor. Nici profesorul cu scrisorica păstrată ani de zile la chimir, nu va mai fi director al tipografiei cărților bisericești; va rămânea, în schimb, de-a pururea cu pata osândeii rostite asupra lui de colegii săi din Senatul universitar. Nu va mai isăli nici părintele Atanasie de aci înainte cu pomposul titlu care i-a procurat o satisfacție atât de scurtă și pismuri atât de neînduplecate. Și nici părintele Gherasim nu va mai urca nici o altă treaptă a ierarhiei, după ce nevoit a fost să o coboare pe cea care nu i-se păruse destul de vrednică și de înaltă pentru virtuțile lui. Și acuma dară, pot fi mulțumiți cu toții

Pot fi mulțumiți și toți aceia, cari s'au înverșunat fie împotriva unuia, fie împotriva celui alt dintre arhierii încăerați — (pe profesorul cu scrisorica — slavă Domnului! — nu l-a apărut nimeni) —; căci pe plac, macar de jumătate, li-s'a făcut tuturor, — cum e imposibil, după vorba atât de cunoscută, să se mulțumească pe deplin toată lumea.

Și vor mai fi ei mulțumiți și alții... Dar să sperăm că măcar mulțumirea *acestora* nu va fi durabilă. Oricum, după toată furtuna aceasta, pare-că simți aerul mai curat, pare-că prevezi o libertate, o ușurare mai mare de a respira... Să lăsăm norii să treacă.

dacă cineva ar vrea să fie onest, ar trebui să recunoască: peccatur intra et extra muros. Partidele opoziționale nu numai c'au încercat cași partidul guvernamental, să influențeze alegerile prin bani, dar unde aparatul administrativ și președinții alegerii erau în mâinile partizanilor lor, acolo și-au folosit prepotența fără scrupul”. Articolu de fond în „Neues Pester Journal”, 12 Iunie 1910.^{50-a)}

Contele Albert Apponyi la Halas, 12 Iunie, 1910: — Dorim... să protestăm contra măsurilor adoptate de partidul guvernamental, ca să-și asigure învingerea. Dacă în această țară toate autoritățile și puterea oficială, ar fi arătat imparțialitatea ce-o prescrie legea, dacă nu s'ar fi făcut presiune asupra alegătorilor pentru determinarea atitudinii lor politice... oare i-ar fi succes guvernului să-și câștige majoritate.^{50-b.)}

Contele Theodor Batthányi la Szekszárd, 5 Iunie 1910: — „Guvernul a adunat sume enorme pentru alegeri, prin risipa ce-a făcut-o cu dreptul regelui de-a conferi titluri și demnități, în schimbul banului.

Președinții de alegere din toată țara au făcut în continuu celea mai grave încălcări de lege.

Multe mii de alegători au fost oprite de-ași da votul. Nu numai ministrul de comerț, ci și alți miniștri au presionat pe oficialii lor subalterni: au fost cazuri, când șefii oficiali au stat lângă urnă și au supravegheat pe subalternii lor. Oficialii, cari au votat pentru opoziție, au fost simplamente transferați și aruncați în brațele mizeriei“...^{50-c.)}

Tema corupției electorale a atras atenția noului Parlament chiar în primele momente ale existenței sale. La ședința de redeschidere a Căzii, ocupă scaunul prezidial, cel mai bătrân membru până când se tranșează primele formalități; și cu această ocaziune privilegiul reveni lui Iosif Madarász, om de 93 ani, și unul din puținii supraviețuitori a revoluției din 1848. Acest membru venerabil al partidului independist a arătat un curaj și caracter rezoluit, demn de cariera sa trecută, când a deschis ședința cu următoarele cuvinte:

„Ocupând scaunul prezidial și salutând din inimă deputații, pe cari voința genuină și nefalsificată a poporului, i-a trimis în această Casă, nu pot în aceeași vreme să nu-mi exprim mahnirea, față de purcederea ilegală și neconstituțională a guvernului.“

În decursul discuției referitoare la adresa de tron, chestia corupției electorale a fost sulevată de repetite ori și atitudinea diferitelor partide opoziționale manifestată împede prin anumite pasagii din adresele lor de tron, cari le-au prezentat Camerei.

Adresa prezentată de partidul kossuthist și-a exprimat regretul adânc, față de actul neconstituțional al guvernului, care a publicat o observare de-a Majestății Sale, aprobătoare a rezultatului alegerii. Apoi continuă astfel:

„Cabinetul prezent... aruncând în cumpănă greutatea declarațiilor regești, spre a-și întări planurile sale politice, a pus numai cunună uzului făcut de El, de puterea Statului pentru scopuri de partid, uz, care la alegerile de față a devenit sistem, și care, în fața sumelor largi de bani la dispoziția partidului dela putere, a făcut lupta constituțională nu numai neegală, dar în anumite locuri absolut imposibilă, și astfel a stărnit în doeli față de expresia genuină a voinței naționale, a dus la degradare de caracter, și a promovat ruina morală până la un grad necunoscut până acuma...⁵¹⁾

Partidul Justhist a fost în adresa lui de tron și mai categoric. „Cu cuvenita francheță”, zicea adresa, „informăm Majestatea Voastră, că guvernul, prin abuzul puterii, încredințate lui de Majestatea Voastră, a căleat în picioare în înțelesul strict al cuvântului, libertatea constituțională a țării. A influențat în chip nelegal oficialii și pe cei atârănători de autorități; cu ajutorul elementelor înfometate după bani și putere s'a dedat la corupție, ce trece peste orice închipuire. A folosit multe milioane să corupă numărul relativ mic al alegătorilor și să-i îmbete. Neîndestulit cu folosirea jandarmilor, poliției și soldaților aflători în țară, a adus milițiile numărăoasă din străini, ca să înfrice cu ajutorul lor pe alegători

^{50-a)} „Ziar ministerial moderat și respectabil” Times, Iunie 4 1910.

^{50-b)} Raportul lui „Pester Lloyd”, 13 Iunie, 1910.

^{50-c)} Detto, 6 Iunie 1910.

⁵¹⁾ Pester Lloyd, 8 Iulie, 1910 (Abendblatt).

Au trecut ani la mijloc. Se ivește un prielaj când profesorul de teologie ar putea să facă un serviciu amicului său, acum ajuns mitropolit. E vorba de recomandarea unei rubedenii a acestuia pentru un scop oarecare. Profesorul, dintr'un motiv sau altul, refuză serviciul. Mitropolitul se supără. Amicul său — acuma *foștul* său amic, — e vulnerabil și dânsul; pe lângă profesorat mai are o *locma*: e director al tipografiei cărților bisericești. Postul atârână de mitropolit; deci i-l ia profesorului, drept răzbunare.

De aici, una o chiamă pe cealaltă, până la catastrofa finală. Se ivește un alt dușman al mitropolitului, un episcop, fost și acesta prieten al lui până în momentul — curioasă coincidență oricum! — când a fost înălțat, el, episcopul Atanasie și nu altul, la rangul arhiepiscopesc. Prin împreunarea ambelor uri, profesorul dat afară din direcția tipografiei, își va răzbuna la rândul lui. El va da *documentul* pe care, — vedeți dumneavoastră, sunt prevederi de aceste! — l-a păstrat, — iar celalalt, prin puterea și prilejul ce are ca membru al Sinodului alătura de vrăjmașul Atanasie, îl va *valida*!

Plagiat, erezie, — toate cealalte, — sunt numai garnitură; bucata de rezistență e *documentul*; fără acesta totul n'ar fi fost decât o furtună într'un pahar de apă; el singur a picurat otrava, de care însă n'a fost scris să piară numai acela, căruia i-s'a dus la buze, ci și aceia cari au turnat-o.

Astfel unele alcătuirii veninoase ale firei, nu pot să-și ucidă vrăjmașul, decât cu prețul propriei lor vieți. Acul otrăvit rămâne în rană, își face slujba distrugătoare, — dar fără el piere și vespea, sau scorpionul.

și nepedepsit să se dedee la violență și ilegalități. N'au fost nicicând alegeri în această țară, cari să se fi condus pe cai așa de corupte și imorale, ca alegerea aceasta...^{61a)}

(Va urma)

Marea adunare poporală dela Bozovici

Uneltirile oficiale

Încă la Iablania ne adusesse d. dr. Vladone, vrednicul avocat al Almășenilor, vestea, că adunarea din 12/VII. la Bozoviciu e concesă. Administrația pretextase cazuri neexistente de holeră, ca s'o oprească. Dar pășirea hotărâtă a d-sale a zădărnicit aceste perverse uneltiri. Eram însă cu toții nedumeriți, ce să facem. Domnul dr. Vlad și noi ceilalți toți și toți frunțașii veniți în număr atât de impozant la Iablania, eram pregătiți pe o zi numai, iar până la Bozoviciu e cale lungă și grea și răgaz de 2—3 zile. În fine s'au hotărât să-l însoțescă pe d. dr. Vlad și la adunarea aceasta domnii: dr. Victor Bontescu, dr. Gheorghe Lăbontiu și dr. Alexandru Morariu. Iar vrednicul preot al Iablaniei părintele Tătucu, nici îndoială nu mai încăpea, c'o să vină cu noi. Ceilalți au regretat și vor regreta mult însă, c'au fost lipsiți de prilejul, să vadă, după triumful Iablaniei, tot atât de măreața adunare a vrednicilor Almășeni.

Seara la băi

Și așa, subit neuitata impresie a dragostei românești din Iablania, plecarăm cu toții în seara adunării la băile Herculanee, însoțindu-l pe domnul Vlad, care dorea să rămâie acolo până a treia zi de plecare spre Bozoviciu. Lume multă, lume subțire, muzică, zgomot, veselie: ce-i pasă mâinei acesteia de oameni ușurei, dedați petrecerilor, de jalea și lacrimile și de dorul și de nădejile neamurilor asuprite! Și nu știu cum, în val vârtejului acesta de lume ușoară și prin țipetul acela vesel al tarafului de violini, cum răsuna în noaptea aceea luminoasă, mie mi se părea, că aud din nou răsvetarea mulțimei de la Iablania, cum se sbate de pereții suri ai stâncilor Damocletului, par' c'ar striga prin liniștea nopții: „O fi minunată puterea apelor tale izvor al lui Hercule, dar izvorul apelor vii, dătător de nouă viață totuș nu din tine tresare, el e acolo în sângele inimii și 'n lacrima ochiului milioanei nedreptăți!”

Ș'am stat 2 zile la băi. Întâlniserăm pe d. Axente — viță de-aci de la noi, azi inspector general al Dobrogei, era în drumul spre Vichy-Paris. Dar cum îi spuneam de cele ce-au fost minunate la Iablania și de cele ce-o să mai fie pe Almăș, l'am abătut din cale ș'a doua zi seara eram iarăș cu toții în jurul ospitalierei mese a părintelui Tătucu, la Iablania.

În drum spre Bozoviciu

Des de dimineața, cu 2 trăsuri, între aclamațiile Iablaniceniilor, cari nu se putură răbda să nu mai întoneze odată încă „Hora lui Vlad” o luarăm înainte spre Almăș în sus. E de o frumusețe încântătoare drumul acesta. Și numai urmele ravagiilor potopului din anul trecut te face să și se strângă inima din jalea ce-a trebuit s'o îndure acest harnic popor. Dar când îi vezi apoi pe toți: bărbați și copii, moșnegi și femei, cum aleargă din depărtare de pe la capetele holdei, aruncându-ne flori înaintea trăsorei, flori abia răsarite de sub nămolirea pietroasă din anul trecut și cum ies de prin casele, la cari acum încă mai dreg spărturile și stricăciunea potopului, cum ies și ne întimpină veseli și cu creangă verde și cu inima caldă, ca 'n neștire și se ridică ochii spre cer, murmurând ca o rugăciune de mulțumită: „Doamne! Doamne! potopul mâniei Tale multe, multe le-a pustit acestor sărmani, holde și cuprinsul caselor, averea săracului și viața necăjitului — dar una le-ai lăsat-o totuș Părinte, neștrămutată... e dragostea lor fără de margini, e dragostea neamului, ce poate nicăiri nu-i mai puternic înrădăcinată în inimi, ca aici la poporul acesta... fie-ți numele binecuvântat!”

Trecurăm prin Petnic și Lăpușnicel, comune, cari fuseseră la adunarea din Iablania — dar podoaba frunzei verzi totuș nu lipsea din fața și din ferestrele caselor curate. Ș'apoi mai de-

parte pe drumul șerpuitor spre coama munților, cari despart bedeiul afluenților Cernei, de cel al afluenților Nerei, valea propriu zisă a Almașului. Coborâm un prapor, oprim la un izvor și de-odată... ropot de copite răsună din vale fluturare de albe cămăși tresare prin umbrișul serpentineilor, sunt

Crainicii Prigorenilor.

Șasesprezece flăcăi, călări pe cai fără șauă, resar de-odată naintea noastră, conduși de tinărul absolvent de teologie d. Coriolan Burac, voinic și suleget ca bradul vinetelor crește din zare. O alocuție din suflet izvorită la adresa „Iubitului lor apostol dr. Vlad”. Răspunsul. Ș'apoi nainte în buetru spre Prigor. De aci ne-a fost mersul cale trumfală.

Prigorul cu mic cu mare, împodobiți cu flori și cu frunză verde îl aștepta pe d. Vlad, cum aștepti pe Mesia. Muzica instruită militărește a Prilipețenilor ne aștepta cu fanfare. Bineventări și răspunsuri. Un dejun copios în casa primitoare a d-lui și d-nei Teodor Rotariu. Și iarăș mai departe. Dar de-aci încolo în pasul cailor numai. Cale de 16—17 kilometrii. Căci abia putea-i răzbate de mulțimea aclamatoare, ce se înghesuia pe uliți. Șirul trăsurilor creștea mereu în frunte cu una, toată'n flori și'n crengi învălita, din Prilipeț. Venea mulțimea puvoi de pretutindeni și nu-i mai zăria capătul nici îndărăt, nici înainte, privind pe șosea. Și în depărtări, pe potecele dealurilor, de pretutindeni vedeai venind șerpuitor șir de bărbați și femei, flăcăi și copii. Potop de dragoste năfățărită.

La Prilipeț.

Cum pică dea stânga drumului și cum îl atingeam abia, era poporul întreg adunat, de nu cred că să fi rămas prin casele frunțașului sat țipenie de om. După bineventarea părintelui Irimie Borchescu o pornirăm cu satul întreg după noi. Era penultima stație. Se făcuse un nor de praf, de nu-ți mai răzbia răsuflarea. Dar fanfara suna și de uralele poporului se cutremurau dealurile și era o dogoreală 'n văzduh și era o aprindere de curată însuflețire în inimile tuturor și iarăș o pornirăm nainte.

Iar colo unde-o cotește drumul spre dreapta urcând culmea, care ascunde Bozoviciul, iată altă tabără de cai și căruțe și de vrednici țărani. Erau oștile din Gârboveți și Bănia, din Rudăria și din Dalboșeț și din alte comune învecinate. Ne așteptau acolo, ca împreună să ne facem.

Intrarea în Bozoviciu

Crescuse potopul mulțimei, ce mergea să-și ceară și să-și pretindă dreptul cinstei cetățenești, crescuse cum se uroaie bruşul de omăt, când îl urnești pe vreme de lapoviță de pe coastele dealului. Și așa atinserăm Bozoviciul. În capul comunei un arc de triumf, împletit din verdeață și flori. Ne întâmpină vrednicul părinte Nicolae Bihoiu, în fruntea tuturor Bozovicienilor. Și după răspunsul d-lui Vlad, era par'că ai fi rupt stările dintre două guri de râuri, așa se întâmpina mulțimea celor sosiți, cu valurile celor ce ne așteptau. Și e lungă și largă ulița ce duce spre piață, dar îi era prea strimt cuprinsul, să încapă atâta popor. Ș'abia puteai mișca de năvala gloatelor ce se înfrăiau, când ajunseserăm la al doilea arc de triumf din mijlocul comunei, bineventându-ne părintele Ioan Brânzei. Era o însuflețire de nedescris. Iar când am ajuns în piață și s'a desfășurat mulțimea în larg și s'a potolit și negura prafului, abia atunci puteai cuprinde cu ochii, întregi cele 5—6000 de oameni, cari strigau fără contenire: „Trăiască apostolul nostru dr. Aurel Vlad!” Luarăm o masă comună. Iar la orele 3 s'a început

Adunarea.

A deschis-o prezidentul clubului național român al Almășului, avocatul dr. Samuil Vladone. E numai nervi și temperament acest om mititel și subțire și-ți pare un băiețandru în sprintenia și vioiciunea lui, dar are cumpăt la vorbă și focul și schinteia și vâpaia sufletului său, le lasă numai alocurea să tresară, dar aprinzător. Venit nu de mult în Almăș și totuș nu-i om să nu-l cunoască și nu-i om, pe care el să nu-l cunoască. E cel mai popular între ai noștri și cel mai temut de potrivnici. Schițează scurt, dar surprinzător de precis însemnătatea adunărilor poporale, rostul sufragiului

universal, ca singura temelie de nădejdi a viitoarelor noastre lupte naționale și face o pătrunzătoare apoteoză a puterii nețărnută, ce residă în solidaritatea mulțimei, apoi dă cuvântul

D-lui dr. Gheorghe Lăbontiu,

advocat tânăr în Caransebeș. A fost primul debut pe terenul oratoriei politice vorbirea d-lui Lăbontiu. Dar s'a achitat, bine alegându-și o temă care ar trebui cu tot dinadinsul tratată în toate adunările poporale. A vorbit despre drepturile fundamentale ale cetățenilor: dreptul libertății cuvântului și al presei, al liberei întruniri și al propriei administrări, arătând cum toate aceste drepturi sunt azi minciună în țara noastră și cum de aceea trebuie noi să pretindem cu toată tăria sufragiul universal, pentru că numai așa izvorând din puterea masselor mari puterea statului, vor primi miez adevărat aceste goale cadre ale aparentelor drepturi de azi și numai fiindu-ne chezășuite drepturile fundamentale cetățenești, vor putea izbândi și năzuințele noastre specific naționale. A urmat

D. dr. Alexandru Morariu.

Orator cu vervă. Trecuse deja peste botez la Iablania. Va fi un luptător de frunte acest simpatic avocat. Incepe citind cuvintele părintelui Lucaciu — auditorul întreg îl aclamă — și aseamănă parlamentul cu o apotecă, în sertarele căreia sunt multe medicini, pentru multe boale. Dar și multe veninuri. Iar deputații sunt doctori cari ordonează și spicerii cari pregătesc leacurile. Ei bine, încheie d. Morariu plastica comparație: noi, poporul românesc cu atât mai dinadins va trebui să ne nizuim, să avem și noi în casa țării doctorii și spițerii noștri, cu cât multe boale îl bântuiesc și pe bietul nostru popor și de multe leacuri ar avea chiar el nevoie doar până acum în loc de leacuri numai venin i-au dat — iar modul cum să-i avem și noi acolo bărbații, cari să cunoască nevoile și lipsurile noastre și cari să ne știe găsi și pregăti medicina, e sufragiul universal. Vorbește apoi împotriva proiectelor militare, fiind viu aclamat. Urmează

Dr. Aurel Vlad.

E o minune. Și cu toate acestea nu mă sfiesc s'o spun: cu toată marcanta individualitate politică a d-lui dr. Vlad, ca unul dintre primii luptători naționali, cu tot felul d-sale de a fi, simpatic și ca unul ce se impune, cu toată puterea oratoriei d-sale, rămâne totuș hotarnică cu minunea, vraja aceea nețărnută, ce a exercitat-o și ce o exercită numele și persoana d-sale asupra acestor grăniceri mai cu seamă. În drum veniau omenii înghesuindu-se să-i atingă și să-i sărute pulpana hainei, ducând-o la frunte, cum fac credincioșii cu patrafirul preotului la sfânta cuminecătură. Iar când începu să-și rostească discursul, se făcuse o liniște și-i sorbea mulțimea cuvintele, cum soarbe aria dogorită de arșița soarelui picurii ploaiei. Dar și d-sa — sub înrîurirea acestei primiri și a atâtor dovezi de dragoste fără margini — a ținut un discurs, cum unui rutinat orator ca d-sa, abia în clipe de supremă inspirație, îi succede. Făcând revista tuturor minciunilor constituționale, sub povara căroră gem azi popoarele țării — trage concluzia absolutei necesități a sufragiului universal. Face tabloul întregului sistem al dărilor directe și indirecte, ajungând din nou la reclamarea absolută a sufragiului universal, singurul mijloc posibil regenerativ și asanator al mizeriei actuale politice. Schițează psihologia masselor și în cadrele ei psihologia genurilor, ajungând la concluzia nu numai a oportunității, ci și a necesității extinderii sufragiului universal și asupra femeilor. la sub scalpelul neînduratei sale critici atitudinea actualului guvern privitoare la sufragiul universal, arătând cât de mincinoase sunt motivele premierului Khuen, când invocă răgazul studierii celor din urmă date statistice, pentru proiectarea felului cum să fie noua lege electorală. D. Vlad vorbește scurt, îndesat, precis. Dintr'o singură propoziție a d-sale poți scrie câte două prim-articole. Păcat, că n'a fost stenograf la îndemână. Rar sunt cazurile unor asemeni inspirații. A fost un discurs magistral. Iar poporul nu mai conținea cu uralele: „Trăiască deputatul nostru!” Da, da... plebiscitul graniței, de mult l-a ales pe d. Vlad de deputat al Caransebeșului. Dumnezeu s'o izbândească! Urmează apoi:

Dr. Victor Bontescu, accentuând unitatea

^{61a)} Pester Lloyd, 8 Iulie, 1910 (Abendblatt).

nestrămutată a tuturor intereselor economice și culturale ale tuturor categoriilor sociale ale poporului românesc concludă prin urmare la necesitatea celei mai exprese solidarități în lupta politică națională. Prin desvălirea atâtor mizerii administrative, ce ne bântue, și denunțând perversitatea raportului, ce azi există între funcționari și cetățeni, reclamă, ca singur mijloc de scăpare din insuportabila această situație: sufragiul universal.

Se dă apoi citire, din partea părintelui Bihoiu, moțiunii votate deja și'n celelalte adunări, primindu-se unanim

D. dr. Vladone încheie în urmă adunarea, cu un gest de potrivită ironie și sarcasm la adresa prezentului primpretor, mulțumindu-i, că ne-a cruțat de data aceasta de aspectul prea puțin simpatic al penelor jandarmerești și arătând, că cu toate acestea, ba poate chiar în consecuență, adunarea a decurs în cea mai perfectă ordine.

Și de fapt, nu-ți venea să-ți crezi ochilor, că numărul prezenților nu-l întrece numărul jandarmilor și adunarea totuși s'a putut ținea în liniște și în cea mai exemplară ordine.

In urmă hora

s'a încins, de răsuna văzduhul și bubuia pământul, ș'o conducea *părintele Tătuca*. Iar alături la umbra pomilor din preajma hotelului, era o masă lungă și'n jurul ei fețe vesele de domni și de dame, preoți și preotese, țărani și țărance. S'am remarcat așa în fuga cunoștinței pe d-nii: Ilie Imbrescu (Dalboșet), Dionise Goanță (Lăpușnicel), Petru Suci (Moceris), Dimitrie și Pavel Bogoevici (Bănia) și dr. Ion Sârbu (Rudăria), toți preoți și dame apoi și domnișoare, frumoase ca nădejdea mai binelui.

Iar aci ce să mai zici: înceată și rostul reporterului. Trebuie să devină și el subiectiv și... ca nu cumva să deviez, închei cu cuvintele d-lui Axente:

„Aveți un popor, să bați cu el pământul!”

Rep.

Árpád... Comuna „Árpád” din comitatul Bihor a fost Duminecă locul unor festivități de caracter social. La festivități era firesc, ca petrecându-se în Biharia, să se prezinte și un membru măcar, al familiei Tisza. A participat fratele „leului” și mezinul celebrului Coloman Tisza, cu același nume. Și se putea altfel? A cuvântat și dânsul.

Multe înțelepciuni nu prea spusese, dar a spus ceva, ce în atmosfera actuală susceptibilă până la extrem, a produs o agitație infernală între deputați, cum rar s'a mai întâmplat. Bine înțeles, nu serioasă. Parlamentul actualmente e mult mai surescitat decât să fie capabil de vre-o acțiune chibzuită. Și nici acel „ceva” spus cu atâta patos de fiul mezin al lui Tisza Kálmán, nu e ceva grozav. A zis atât: „Acțiunea dezastruoasă pentru patrie a minorității, până ce se va face revizuirea regulamentului camerei, trebuie s'o privim cu resemnare și dispreț tacit”. Atât. Dar când obstrucționistii au nevoie de scandaluri, e de ajuns și o asemenea observație puțin ofensivă, rostită chiar de neînsemnata figură a fratelui lui Tisza Pișta, pentru a pierde vremea cu țesmecherii.

Amănuntele nu importă. Rezultatul „discursului” lui Tisza Kálmán cel tânăr este, că l-a imortalizat pe orator în anele parlamentare din 1911; a produs o ședință sgomotoasă din cale afară; întărirea luptei opoziției; și în sfârșit a contribuit la alcătuirea trifoiului Tisza în felul următor:

1888 Coloman Tisza — *Proiectele militare*.

1905 Stefan Tisza — *Epistola dela Ugra*

1911 Coloman Tisza, jun. — *Discursul dela Árpád*.

Tustrele aceste acte le va remarca istoricul viitor cu oarecare jignire în suflet.

*

Justh. Interpelat fiind d. Justh din partea unui gazetar vienez în ce privește ralierea partidelor independentiste de sub conducerea d-sale și a d-lui Francisc Kosuth și că în acest caz ar renunța în fa-

vorul acestuia dela conducerea campaniei inițiate, a răspuns foarte rezervat:

— „Incontestabil, lupta pornită, o ducem ca aliați până 'n pânzele albe. *Conducerea acestei campanii, însă, dela care depinde întreaga reputația mea politică: mi-o rezervez mie.* De fuzionăm, ori ba? Posibil, dacă va fi temeiul principiar trebuincios.”

Și totuși se svonește că partidele surori vor ralia cât de curând, și pe Justh îl vor *delătura* dela conducere — așa pe nesimțite. Nu ne mirăm, Apponyi e camaradul de luptă.

*

Deschiderea parlamentului Austriac. Luni la 17 Iulie s'a deschis din nou palamentul din Austria.

Des de dimineată o mulțime imenză a ocupat locul dinaintea parlamentului așteptând după bilete. Numai puțini au putut însă să primească, căci partea cea mai mare a fost împărțită deja cu o zi mai înainte.

Aproape toți deputații s'au prezentat. Fiecare partid își are insigniile sale din flori.

Singur numai creștin-socialii și Polonii nu poartă nici o floare.

Pe masa **prezidentului** e un buchet din flori albe și roșii.

Un deputat rutean țaran s'a prezentat în costum național.

În casa de sus s'au prezentat de asemenea în număr mare.

Partidele ocupă aceleași locuri ca și în trecut.

La partidul creștin social se observă foarte că a scăzut, căci multe locuri sunt goale în jurul lor. Nu peste mult intră prim-ministrul Gautsch în fruntea celorlalți membri ai cabinetului.

După obiceiul din trecut lui îi revine dreptul de a introduce în oficiu pe **prezidentul de vârstă**. După datele la îndemână mai bătrân este bar. *Fuchs*, care își și ocupă locul. Ține un scurt discurs, în care dorește ca în noul parlament să se sălășuiască odată pacea care, a fost atât de puțin prețuită până aci din partea deputaților. Principiul noului parlament să fie: *Suum cuique*. Amintește persoana **Maiestății sale** căruia îi dorește încă mulți ani. În decursul acestui discurs socialdemocrații au părăsit sala în cea mai mare parte a lor. Au rămas numai vr'o 12 în sală, cari însă s'au abținut toți dela ovațiile ce s'au adus împăratului.

Prezidentul provoacă apoi pe 8 deputați dintre cei mai tineri, ca să fie notari. Ei cetesc formula de jurământ în toate 8 limbile ale țării. Toți deputații depun jurământul fiecare în limba sa.

Cu acestea s'a încheiat ședința de Luni. Marți în 18 se va ceti mesagiul de tron.

Ședința primă regulată va fi Mercuri

*

Conflictul din Maroc. Tratatul între Cambon și Kiderlen Waechter continuă. Asupra amănunțelor însă nu se știe prea mult, căci se păstrează mare secret. Asupra singuraticilor momente din tratative se ține în curent guvernul francez. De altă parte și în Paris decurg tratative între ambasadorul german *Schoen* și între ministrul de externe *de Selves*. Cât vor dura aceste tratative nu se știe încă

În Maroc e de altcum liniște.

Ingrijorări produc numai unele știri cu privire la trimiterea și debarcarea de noi trupe germane în Agadir, unde de altcum e liniște perfectă. Purtarea soldaților germani ar fi chiar provocatoare.

Din sorginte spaniolă s'a răspândit o știre calomnioasă la adresa unui oficer francez cu numele *Moreaux*, care ar fi întrebuințat în mod nepermis o sumă de aproape 200.000 franci. Știrea însă pare a nu avea nici un temei și în cercurile franceze s'a pornit o acțiune extinsă pentru a-i da satisfacție.

Obstrucție în toată forma

Ședința Camerei.

— 17 Iulie.

În partea din urmă a discursului său Hazai scoate la iveală avantajul noului proiect referitor la deprinderea de arme, care va fi redusă de aici înainte. După toate acestea recomandă spre primire proiectul.

Ședința se suspendă pe 10 minute.

Ovațiile aduse ministrului în sala ședințelor s'au continuat și repetit și pe culoare. Strigătele de „hoch” ale opoziției au dispărut cu totul față de sgomotul enorm produs de marea guvernamentalilor.

După redeschiderea ședinței ia cuvântul *Bakonyi Samu* pentru o mică rectificare a cuvintelor sale. Ca să nu ajungă însă și un treilea la cuvânt în această ședință, opoziția a cerut ședință intimă. Ca motiv au servit evenimentele din *Árpád*.

În comuna aceasta deputatul cercului *Telegdi* a fost ales cetățean de onoare. La această festivitate a fost invitat și deputatul *Coloman Tisza*, un frate mai mic alui Ștefan Tisza. Aici a ținut un discurs, în care a declarat, că dânsul privește cu dispreț la opoziția din parlament. Aceasta a servit ca motiv al ședinței intime, în care s'a cerut reparatie pentru vătămarea opoziției. În cursul ședinței, la un semn dat de contele Ștefan Tisza întreg partidul guvernamental a părăsit sala.

Prin aceasta s'a provocat și mai mult opoziția. Au vorbit contele *Battyhányi*, *Justh*, *Smrecsányi*, și toți au anunțat cea mai înverșunată luptă împotriva guvernului pentru cuvintele de vătămare venite dela *Coloman Tisza*. După lămuririle lui Tisza, ședința s'a încheiat fără a fi liniștit însă spiritele.

— 18 Iulie.

Cazul cu contele *Coloman Tisza* a îndemnat opoziția să ceară azi deplină satisfacție. Spre acest scop zece deputați din opoziție s'au prezentat la **prezidentul Berzeviczy** încă înainte de ședință și i-au anunțat că vor cere mai mulți inși cuvântul înainte de ordinea de zi, pentru reparatie.

Berzeviczy le-a promis, că va concede la 4 inși să iee cuvântul. Auzind guvernamentalii despre aceasta au ținut consfătuiri intime, că ce este de făcut. În sfârșit o consfătuire între *Perczel* și *Tisza* a dat ca rezultat, lozinca venită dela Tisza, ca toți deputații guvernamentali să iasă iarăș din sală în timpul acesta.

Înțelegând aceasta cei din opoziție au cerut votare nominală asupra acordării de concediu alor 3 deputați care s'a și ordonat în mijlocul unui sgomot enorm.

Opoziția și-a ajuns însă scopul — vremea a trecut.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă, institut de dentistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etagiul I., în fața pal. administrativ (comit.)

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

... 26 odăi aranjate cel rai modern. ...

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Boulevardul Ferenc-körút 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

CORESPONDENȚE

DIN ITALIA

SCRISORI DIN MILANO

Vara la Milano. — Noua stagiune la Scala; două noi opere, „Fanciulla del West” de Puccini și „Figli del Re” de Humperdinck

S'ar părea că Milano, fiind situat la o depărtare numai de câteva ore de înălțimile Alpiilor — n'ar trebui să aibă a se plânge atât de mult de căldură. Și cu toate acestea sunt zile în cari la amiază, asfaltul străzilor par'că se topește de arșița soarelui dogoritor iar lumea grăbită să termine cât mai repede posibil drumul mai mult fug de cât merg — încetinindu-și pasul pe unde găesc câte puțină umbră. În astfel de zile — lumea silită să iese pe strădă ori cum ar fi vremea — lucrători, impiegați, oameni de afaceri se privesc în fugă unii pe alții cu acea căutătură, că pare că le-ar fi frică ca nu cumva vre-unul să-i oprească în loc pentru a le vorbi.

Prin colțurile pietelor pe unde mormanul de clădiri proiectează vre-o umbră, de jur împrejurul Domului — după cum soarele bate dintr-o parte sau din alta — se văd grupate trăsuri în așteptare de clienți — a căror cai — cu capul atârnat în jos — ce pare o traistă acățăată de gât și capul i-ar lipsi — sau s'ar crede că acolo îi e coada, dacă roiuri de muște nu l-ar sili să și-o miște, atrăgând atenția că de partea cealaltă e Privind, nu se distinge bine dacă calul e acela ce susține hulubele trăsorei sau trăsura ce susține — cu ajutorul hulubelor și a unui echilibru (închipuit cu puțină fantazie și bună-voință) — reușește să ție în picioare calul.

Tocmai spre seară — către orele șase-șapte — încep berăriile și bar-urile a fi umplute de lumea rămasă aci — pentru că dacă mulți se duc la mare sau munți și lacuri, apoi mulțimea — (democrația ar zice un politician) — cei anemici la pungă rămân locului.

Și se mulțumesc doar Dumineca și sărbătoarea, din când în când, să facă luxul unei zile petrecute afară din oraș — pe la Monza San Voresc cu splendidele „salite” la „Campo dei Fiori” și „Sacro Monte”.

Rămâne a treia categorie, „la gente bassa” — cum o numesc ei — lucrători de prin fabrici, officini etc., care în special Sâmbătă seara inundă „tratoriile” unde își petrec vremea lângă „fiascurile” de vin și cu jocul lor de predilecție „le bocce” — până noaptea târziu când, chefuiți — grupuri, grupuri se întorc spre casă, — cântând laolaltă, și pe voci — fel de fel de canțonete napolitane ba încă — și aceasta destul de des — frânturi din opere.

Țara dragostei și a muzicii!

*

La direcția teatrului „Della Scala” s'au început deja pregătirile pentru noua stagiune de operă din iarnă viitoare. Pentru anul acesta două noutăți vor figura în program. Prima e „Fanciulla del West” a lui Puccini — care a avut un succes atât de strălucit la New-York și Roma, apoi a doua va fi „I Figli del Re” a lui Humperdinck — autorul delicioasei opere „Hänsel und Gretel”. Protagonista acestei opere va fi Lucrezia Bori — o artistă cu o reputație indiscutabilă. Acestea sunt cum s'ar zice noutățile.

S'a fixat apoi „Don Carlos” a lui Verdi, cu basul Scialapin. Se va relua apoi „Ariane et Barbebleu” a lui Dukas — care a figurat și în programul stagiunii trecute — nereprezentându-se însă decât de 2 ori — din lipsă de timp; apoi același lucru cu „Matrimonis Segreto” a lui Cimarosa, care a avut un frumos succes.

În definitiv s'a fixat până în prezent vreo șapte opere: Ariane et Barbebleu, Maestri Cantori, Don Carlos, Armida, Norma, Fanciulla del West, și Figli del Re. În curând se va decide și asupra celei de a opta.

Ca bal, a fost ales „Bacco e Gambrinus” pus în scenă de Pratesi având ca primă baletistă pe strălucita dansatoare rusă, Olga Preobrajenski. Milano, Iulie 1911.

Anty.

Litere — Arte — Științe

LA MOARĂ

Cum se 'nvârte roata morii
Parcă-ar fi la horă...
Pasările 'n crâng îi cântă,
— Joacă dragă soră!

Doi copii 'n năsip se joacă
Cu raze de soare,
Fluturașii țes povestea
Cu o gingașe floare.

Gatu, stă bătrân, cuminte
Și pare că-l doare,
El n'a avut tinerete
Și azi-mâne moare!

Roza Covrig.

Eminescu

A fost un sufler, care a mâncat de multe ori pâne neagră și care n'a visat în sânul conteselor liniștea vieții și care a fost redactor și care a scris în cartea veșniciei cu cerneala neagră a suferințelor sale. Și în fiecare poezie a lui, tremură o lacrimă strălucită a plânsului curat — în zimbetele lui ironice râde inima mare de Român, căci în Satirele lui nu râde gura de poet, ci râde sufletul săgetat de lenea boarească...

*

Și a murit ca o navă frântă în noapte, pe care n'o mai chiamă magica putere a luminei — a murit frânt, cu creierul zdrobit de vedenii negre și când a murit, la mormântul lui s'au plâns plânsurile oficiale, domni cu joben și doamne cu voal negru, sughițau în batistă: „ce păcat, ce păcat...”

*

Și ucenicul lui Hristos, a învățat dela Hristos: a reînviat, s'a tămăduit din moarte — astăzi trăește în noi, căci ne dă viață moartea lui, scrierile lui trăesc în mâna noastră și din ele vorbește Eminescu, căruia i-a fost suflerul: veșnicia... În el n'au trăit anii, primăverile albastre și iernile negre — în el trăește timpul vergin, neîmpărțit de clipe și de ani, viața lui nu este viața pământului — viața lui e viață sfântă și bogată a stelelor, la care muritorii privesc uimiți și înduioșați, căci își aduc aminte de sfârșitul tragic al omului...

Și viața lui va fi viață pentru toate generațiunile. Căci poezia lui nu trece, cum trece poezia fanatică dictată de sentiment — poezia lui este altarul, pe care nu ard lumânările timpului, ci candela cu focul divin al eternității...

*

Și acum, se hotărește, de către câțiva purtători ai condeiului — că să i-se ridice statuă de peatră, în Ardeal. Căci în statuia asta s'ar simboliza arta suverană a lui — și sfântă și strălucită va fi statuia asta, ridicată în flământul nostru Ardeal, căci va fi un simbol al geniului latin, pe care nu l-a putut frânge furtuna nopților, nu l-a putut ucide duhoarea temnițelor și nu l-a putut oboși viața... Geniul latin, trebuie să fie și va fi învingător — căci nu poate peri din suflitele Românilor, pânăce în suflite vor simți pe Eminescu, acest mare coalizator de simțiri uriașe... Și sfântă și strălucită trebuie să fie statuia, căci în Ardealul nostru, trebuie ridicat măcar un altar pentru aceia, care nu știu să se închine nimănui... Să fie măcar un idol, la care să înghenunchieze patima și slăbiciunea Ardelenilor.

*

Va fi o impozantă și glorioasă învingere a intelectualismului nostru — dacă statuia lui Eminescu va fi ridicată. Căci în statuia rece de peatră, va vorbi tuturora sufletul cald al lui Eminescu. Din statuia asta se va reflecta lumina și bogăția unui suflet, în care se nasc și mor Românii, în care vorbește începutul și viitorul nostru. Prin Eminescu s'a născut geniul român — și în el trăește veșnicia acestuia... Și dacă vor suferi Ardelenii, să se cugete că au pe un Eminescu, care

a scris biblia poeziei noastre... Și dacă va fi fericit cândva Ardealul acesta, să se cugete la suferințele lui Eminescu, din care s'a plămădit învingerea puterii strămoșești.

Emil Isac.

Teatrul și publicul

de prof. univ. Volkelt (Lipsca)

Trad. liberă autorizată, de dr. Horia Petra-Petrescu

Greutățile de înlăturat spre o cale bună a mișcării teatrale

Să ne închipuim acum situația adevăratului actor dramatic, care vrea să lucreze serios. Asupra lui mai cu seamă trebuie să aibă starea actuală a scenei germane o influință deprimătoare, care o simțeste până adânc în suflet. Vede, în ce împrejurime și stare degradatoare, în ce stare precară și abea tolerată se află operele dramatice cu adevărate calități artistice, pe cele mai multe scene teatrale. Comedii, farse, opere mediocre, dacă nu chiar rele, se bucură pe aceeași scenă de o mulțime de reluări, pe scenele, unde operele de artă duc o viață scurtă, pentru-ca să dispară mai apoi pentru totdeauna. Ce rol dureros joacă pe cele mai multe scene dramele scriitorilor noștri clasici! Cât de des se întâmplă, chiar și în teatre de seamă, ca săptămâni de-a rândul să stăpânească vre-un poet, care abea că este vrednic de acest nume, până când ajunge abea din când în când să vorbească plin de sfiiciune câte unul din marii scriitori dramatici ai trecutului în fața unei sale foarte mediocre cercetate, jucând astfel rolul unuia, care își oferă materialul drept umplutură. Rea este mai cu seamă starea „dramei sufletești”. Aici ai puțin de văzut; nu se întâmplă acțiuni în masă și nici lovituri de soarte, neprevăzute, adunate grămadă; lipsește chiar și o așa-numită „acțiune”, adică lipsesc faptele și întâmplările, cari îți bat la ochi. Astfel nici nu este „drama sufletească” iubită din partea publicului mare, iar pentru directori este ea o adevărată spaimă.

E caracteristic, că „Micul Eyolf”*) al lui Ibsen, această creațiune poetică înaltă și sărbătorească, a dispărut de pe scena din Lipsca după două sau trei reprezentații. Și cât de palid a fost aplauzul dat de curând piesei lui G. Hauptmann, Pippa joacă... în teatrul orașenesc din Lipsca! Față de aceste opere, germane până în măduvă, nespuse de frumoase, s'a arătat publicul fără de cea mai mică cunoștință de cauză. Nu i-a mers mai bine în Lipsca nici „Contelui de Chorolais”. Această tragedie matură din punct de vedere artistic, adâncă și bogată din punct de vedere omenesc, a lui Beer-Hofmann a trecut abea luată în seamă din partea publicului și a înregistrat abea câteva reprezentații.

Să ne transpunem între astfel de împrejurări în starea unui scriitor, care a scris o dramă prelucrată până în amănunte, prelucrându-o sufletește, și care voiește să o vadă reprezentată pe scenă așa găsi de foarte natural, dacă s'ar hotări numai cu cea mai mare înfrânare de sine să înainteze lucrarea sa unui director de teatru. Prezice doar, că are să ia parte — este de evident! — la o întrecere cu o literatură dramatică de calibrul inferior, care domnește victorioasă pe cele mai multe scene! Cum are să știe aprecia — astfel va trebui să-și spună el — același public, care aduce plin de bucurie glumelor răsuflăte, bunătății triviale și vorbelor „de spirit”, picante, cu două înțelesuri un atât de mare și de dănuitor consentiment, cum are să priceapă arta mea, care aduce nește desiderate nobile și complicate? Se gândește scriitorul poate la Grillparzer, a cărui comedie minunată „Vai de acel, — care mințește” (Weh dem, der lügt) a fost luată în bătaie de joc în cel mai brutal mod din partea publicului „Burgtheater”-lui din Viena, și astfel firea timidă a lui Grillparzer, firea, care nu se putea a-

*) Tradus în românește de Titu Maiorescu, în „Convorbiri literare”, XXXIX, dramă în 3 acte. Sub titlul: „Copilul Eyolf”.

păra, a primit în urma acestei experiențe o rană dureroasă pentru întreaga viață! se gândește poate la Kleist, a cărui comedie „Ulciorul Spart“ („Der Zerbrochene Krug“) a avut să înregistreze la publicul din Weimar, firește, nu fără de vina aranjamentului scenic nepotrivit dat de Goethe, o cădere rușinoasă și care nesucces a avut, de amenea, ca urmare aproape o sdruncinare sufletească tragică.

De fapt, și în ziua de astăzi încă, mai cu seamă la operele pline de fantazie, de spirit și cu sbuciumări interne sufletești, este apariția lor pe scenă o luptă pe un teren în partea sa cea mai mare aspru și dușmănos operei de artă.

Aici putem să amintim și soarta dramelor lui Paul Heyse.*) Mai 'ainte s'a jucat piesa lui „Hans Lange“ cam des. Un succes vădit a avut în schimb numai „Maria din Magdala“; aici au contribuit mai mult și mai cu seamă motivele fabulei, decât cauzele artistice, la efectul repurtat. Totuși, se află între foarte numeroasele drame ale lui Heyse multe, cari merită să fie arătate publicului pe scenă. Firește, lipsește manierei dramatice a lui Heyse, puterea de a constrânge necondiționat și de a prinde cu putere, atât subiectul ales, cât și a subjugă pe spectator. Dar în schimb ne bucură scriitorul dramatic Heyse în urma ideii poetice, care servește de bază și care conține multe elemente interesante și caracteristice, ne câștigă în urma încheșării pline de spirit și variate a acțiunii, în urma notei umane clare, mature și înțelepte. Numesc numai pe „Alcibiade“, „Înțelepciunea lui Solomon“, „Sfântul“, „Portretul acoperit dela Sais“, „Mama și fiica“. De ne uităm la repertoriile teatrelor noastre e, ca și când n'ar exista un scriitor dramatic Paul Heyse. În schimb conduc cu mare elan poetării scena, poetării, al căror nume ar fi un păcat artistic să-l numești într'o răsufiere cu acela al lui Paul Heyse. Se transplantă iarăși din partea publicului, ca și din partea conducătorilor de teatru păcrea, care circulă între noi, că Heyse este un novelist mare, fără de a ne da osteneala să facem cunoștință și cu Heyse, ca scriitor dramatic.

Asociațiunea în Maramurăș

Prima noastră instituție culturală, care în curs de 50 de ani a răspândit, după puțină, lumină în aproape toate ținuturile locuite de Români din țara noastră, se pregătește cu zor pentru serbările jubilar ce se vor ține în zilele de 28, 29 și 30 August n. a. c. în Blaj. Vechiul centru de cultură, din care au plecat în toate părțile cei dintâi propoveditori ai cuvântului românesc va adăposti în cele trei zile cete de cărturari de pretutindeni. Adunarea generală a Asociațiunii din August va fi o sărbătoare a culturii românești dela noi, care cu toate greutățile ce-a întâmpinat, a luat un avânt îmbucurător și impunător pe toate terenele. La serbările din Blaj se va intrupa o clipă și unitatea culturii noastre românești, căci după cum se aude, vor veni și mulți frați din România și Bucovina, ca să-și împreune inima și mintea în munca și lupta de rededeșteptare a poporului românesc. Și regretabil este numai faptul că din sinul acestei instituțiuni culturale, care ocrotește pe toți Români, lipsesc frații din ținutul Aradului și Maramurășului.

În cursul vremii s'au făcut încercări de a incorpora și aceste teritorii în cadrele „Asociațiunii“, dar întotdeauna considerațiile de patriotism și separatism local au zădărnicit tendințele de unificare ale instituțiunii noastre. Abia acum, la jubileul de 50 ani, a reușit „Asociația“ să pătrundă în Maramurăș. Comitetul central a încredințat pe d. secretar Octavian C. Tăslăuanu să convoace și conducă adunarea de constituire a primului despărțământ în Maramurăș și anume a despărțământului Vișeu-Iza. Adunarea de constituire se va ține în 23 Iulie n. a. c. la orele 4 p. m. în Vișeu de sus. În aceeași zi, seara, trupa de sub conducerea d-lui Aurel P. Bănuțiu va aranja în Vișeu o serată artistică. Sperăm că Maramurășenii vor alerga din toate părțile, ca să ia parte la aceste serbări culturale românești, unde vor avea prilejul să asculte cuvântarea delegatului

*) Tradus după cum se spune din partea lui St. O. Iosif, în timpul din urmă.

*) De P. H. s'a tradus în timpul din urmă frumoasa novelă „Prizonierii“.

comitetului central al „Asociațiunii“ și pe artiștii trimiși de societatea teatrală.

Și, după ce primul pas de cucerire culturală va fi făcut și în Maramurăș, așteptăm ca și Români din acest ținut istoric să se apropie sufletește de ceilalți frați ai lor.

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 Iulie 1911.

Mersul vremii.

— Raportul institutului meteorologic —

Se anunță vreme caldă, urmată de ploi torențiale de scurtă durată.

Prognostic telegrafic: Cald, apoi furtună. Temperatura la amezzi 27.9 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe Oct.	Cor.	10.84
Secară	"	9.--
Cucuruz pe Iulie	"	7.34
" August	"	7.82
Ovăs pe Oct.	"	6.87
Cucuruzul pe Maiu 1912	"	

De-ale noastre.

„O spovedanie“. Cetim în „Tribuna“ zilnicilor noastre: „Simpaticul nostru poet dela Cluj, d. Emiliu Isac sub titlul „Unui popă“ publică într'o revistă din țară („Noua revistă română“) o spovedanie prețioasă...“

„...Ne mirăm că o revistă serioasă (ascultă d-le Rădulescu-Motru — căci Șchiopul (!) îi dă lecții de literatură) publică astfel de spovedanii, cum am zice prea puțin decente. Amintim însă că d. Emiliu Isac dela Cluj este colaborator de frunte al „Românului“, etc...“

„Te pomenești, că publicul, solidar cum e cu toate slovele tipărite la ziarul autorizat (spovedania „Tribunei“! N. Cul) va primi cu dragoste solidară și aceste elucubrații (?) ale lui Isac, jertit (!) odată de Chendi pe altarul literelor române...“

Cu alte cuvinte simpatica surată încăruntată în cinste e năpraznică al naibii. În câteva rânduri: se spovedește; dă lecții d-lui Rădulescu-Motru, supărată pe protector din cauza disconsiderării unui anumit Chendi, care l-ar fi „jertit — pe Isac — pe altarul literelor; aprehendează pe bietul public, fiindcă îndrăznește să citească „ziarul autorizat“; și — nici că se putea altfel — se dă de gol, întrebându-l — atâta oară — cuvinte sfârșitoare d'avalma, fără nici un rost și înțeles, ca bunăoară „aceste elucubrații ale lui Isac“. Elucubrațiune, va să zică: operă compusă cu multă muncă, nici decât, însă nu se poate interpreta, cum o înțelege d. Șchiopul, savantu. Atât.

Ne rămâne încă să constatăm, cece știe toată lumea românească, că Chendi nu poate fi forul de judecată competent în materie de literatură, câtă vreme d. A. C. Popoviciu i-a dovedit valoarea literară (?) din belșug, încă nici nu așa de mult.

În sfârșit atragem atențiunea d-lui C. Rădulescu-Motru, că de intenționează să susțină înainte relații de prietenie cu năzdrăvanii dela „Tribuna“ zilelor noastre, să nu întârzie, cu regretarea publicării „elucubrațiilor lui Isac“ punând toată vina în cărca bietului corector, care din lipsă de simț literar nu le-a eliminat.

În fine de aci înainte îi recomandăm să ceară prealabil păreri infailibile și absolut bune ale luminoșilor bărbați de litere Șchiopul & Montani.

Să și cuvînce.

Personale. P. S. Sa părintele Episcop Ioan I. Papp, din Arad a plecat pentru 4 săptămâni în vilegiatură la Bad-Reichenhall.

Distincție binemeritată. Aflăm cu deosebită plăcere, că P. S. Sa părintele Episcop diecezan Ioan I. Papp a distins cu brâu roșu pe preotul Nicolae Crîșmariu, parohul Bărateazului (prot. Timișoara), asesor consistorial și autorul mai multor manuale didactice din studiul religiei în școlile populare. Ca preot și ca Român părintele Nicolae Crîșmariu și-a împlinit totdeauna deplin datorințele sale. Astfel părintele Episcop a distins pe un bărbat cu adevărat vrednic. — Felicitările noastre.

Cununie. Elvira M. Vlassa și Longin Corcheș, teol. abs. anunță celebrarea cununiei lor, ce se va săvârși Duminecă în 23 Iulie, st. n. 1911 în biserica gr. cat. din Indol la 3 ore p. m.

Din patrie.

Nebună în biserică. În biserica din Pöstyén ieri dimineata în decursul serviciului divin o fată a sărit asupra capelanului celebrant, atacându-l cu

violenta. Credincioșii după o clipă de buimăceală, au grăbit în ajutorul preotului, pe care reușind să-l scape din situația penibilă, în care se afla.

Fata turmentată au dat-o pe mâna poliției, unde la rândul său s'a constatat, că e smintită și preocupată de ideea fixă, că e Fecioara Maria. Pe capelan l-a atacat, închipuindu-și că e sfântul Iosif. Cercă biata fată să înseneze o ciorovăială casnică.

Fata a fost transportată la sanatoriu din Pressburg.

Fiul nemernic. Jandarmeria din Ciaba a deținut Sâmbătă seara pe Ioan Kiszely, împiegat la căile ferate din Seghedin. Kiszely tânărul de 25 de ani a degenerat la punctul acela al imoralității lipsită de orice scrupule, încât cerca cu orice preț să execute pe tatăl său cu scopul de a pune mâna pe moștenire. În infamia lui a uitat chiar de cele mai elementare reguli de precauțiune, îmiind rând pe rând mai mulți inși să se angajeze la omorârea tatâne-să în schimbul câtorva sute. Întâiu a angajat pe un cerșitor să împuște pe tatăl său. Acesta însă oprit de ultima licărire a conștiinței mereu amâna planul. Dar cum lui Ioan Kiszely îi era grabă să-l vadă pe tatăl său pe catafalc, văzând că bătrânul Dina, cu care făcuse târgul nu e capabil de a satisface angajamentului, a căutat un om mai rezoluit. Și i-se părea că l-a aflat în persoana lui Serpenyi, care primi însărcinarea pentru suma de 400 coroane și întreținere pe viață.

Serpenyi însă ținea cât de cât la cinste. Denunțase poliției intențiile tânărului mișel. Poliția la rândul său îl sfătui să execute planul întocmai cum s'au hotărât, ca să-i surprindă în flagrant. Conform înțelegerii Serpenyi avea să îmbrace costumul de factor poștal, ca înmănuând bătrânului telegramă, în timpul cât acesta cetește să sfârșască cu dânsul. S'a petrecut întocmai. Dar când Serpenyi bătu Sâmbătă pe înserate la fereastra bătrânului Kiszely, ca din pământ au răsărit polițiștii, cari i-au arestat pe atentatori.

Nemernicul fiu lipsit de orice simț omenesc, în fața mărturisirilor zdrobitoare ale lui Serpenyi și Dina a recunoscut tot planul său mișelosc.

Dr. Victor Poruțiu. În Dezmir lângă Cluj a avut ieri loc o dramă sângeroasă. Dr. Victor Poruțiu avocatul clujan de bun nume și bine situat și-a pus capăt vieții. Cauza sinuciderei se zice că este amorul mistuitor ce-l nutria pentru soția vărului său, medic militar. Avocatul, bărbat în floarea vieții, voia cu orice preț să ia de soție pe cumnată-sa. Tatăl lui însă se opuse din răspuțeri, acestei căsătorii.

Săptămâna trecută amanta l-a vizitat pe Poruțiu acasă în Dezmir și-i solicita mereu căsătoria, rugându-l să nu o lase de rușine. Poruțiu neputând îndupleca pe bătrânul său tată să se învoiască, a refuzat-o. La ce frumoasa amantă l-a blăstămat, părăsindu-l.

De-atunci dr. Poruțiu devenise tot mai iritat, mai moros. Ieri s'a dus iarăși la Cluj, de unde, aranjându-și toate afacerile, re'ntors la Dezmir s'a împușcat.

Dela frați

Inundațiile din Moldova. Am anunțat că din cauza marilor inundații din Moldova, un ofițer, sublocotenentul Constantinescu a fost luat de apele Bistriței. Cadavrul nenorocitului ofițer a fost găsit abea dăunăzi, descoperit de săteanul

Gheorghe Constantin care l-a predat familiei. Aceasta este cu totul disperată.

Dezastrul din Moreni. În chestia dezastrului dela Moreni mai aflăm următoarele amănunte importante:

D. ing. V. Pușcariu, directorul minelor a fost la fața locului, unde sonda No. 7 continuă să ardă din cauza erupțiilor extraordinar de bogate în petrol pe care acea sondă le face. Se speră că focul va fi localizat, bineînțeles după multă trudă și că el nu se va mai comunica altor sonde din împrejurimi.

S'a constatat, din ancheta făcută că toate prevederile impuse de regulamentul poliției și administrației miniere au fost păzite și aplicate, astfel că din acest punct de vedere nu se poate face nici un cap de acuzație nimănui.

Atelierul de fierărie fost „Van Sikle”, dela ale cărui scântei a provenit incendiul gazelor și apoi a petrolului, se află la o distanță de 400 metri de sonda actualmente în flăcări.

În legătură cu acest dezastru, ministerul de industrie a luat dispozițiunea ca exploatarea de petrol să împiedece sondele de a mai face erupțiuni și a dat chiar instrucțiuni telegrafice în acest sens inginerilor șefi de regiune minieră.

Astfel s'a dat ordin de a se închide sonda No. 135 a societății „Steaua Română” dela Câmpina, care a început să facă erupțiuni.

De altfel această sondă se află la o distanță numai de 300 metri de calea ferată.

Petrecri.

Concert și teatru în Pâncota. Duminică în 3/16 Iulie intelectualii români din Pâncota și împrejurime au aranjat o adevărată petrecere românească, binereșită, cu concursul corului meseriașilor. Programul variat și bine ales a satisfăcut pe toți. Punctele până la unul au fost executate cu multă precizie și entuziasm. Îndeosebi a plăcut monologul drăguț al d-șoarei N. Lopoș, interpretat cu gingășie, grație și siguritate. Tot așa a stârnit aplauze acompaniamentul la pian al d-șoarei Lucia Leuca. Dânsa dovedește aplicare artistică și abilitate tehnică. Cântările tânărului N. Văgălaș au dat o notă veselă petrecerei, electrizând tot auditorul.

Deși nu prea nimerit aleasă, a succes binisor piesa teatrală „Vine Vlădica”.

Concertului i-a urmat un joc însuflețit cum rar se pomenește, care a durat până în zori de zi.

Între oaspeți au remarcat pe Magnificența Sa d. deputat dr. St. C. Pop, patronul acestei petreceri, împreună cu d-na, care s'a prezentat în pitorescul nostru costum românesc. Cor.

Petrecere de vară. Tinerimea studiosă din Poiană (Szeben) aranjază obicinuita-i petrecere de vară la 10/23 Iulie 1911 în pădurea „Staule”. În caz de timp nefavorabil se va amâna pe Duminica viitoare. Invitări speciale nu se fac.

Din străinătate.

Sârbia nu trimite deputație la Ischl. Înainte cu vr'o câteva zile am dat și noi știrea, că din partea Sârbiei se fac pași pentru o apropiere către Monarhia noastră. Era vorba, ca în August pe lângă vizita regelui Petru să meargă o deputație separată la Ischl ca să felicite pe Majestatea Sa din prilejul zilei nașterii sale. Acum se desmintește această știre și se anunță, că regele Petru n'a inițiat trimiterea ei. Va merge în vizită numai regele.

Mișcare monarhistă în Portugalia. În Portugalia se observă iarăși semnele unei mișcări monarhiste. Se zice că monarhiștii ar dispune de sume mari și de armată de vr'o 50000. Conjurații se înțeleg prin unele aparate noi de lumină, cu ajutorul cărora și-ar da signalele. Paza dela graniță a fost întărită, căci după ultimele informațiuni, conjurații ar fi în posesiunea a 8 tunuri.

Accidentul unui aeroplan. În Leeuwarden (Olanda) aviaorul Driesladers pilotând un aeroplan la 1 Iulie a trebuit să se coboare subit și a aterisat între spectatori rânind patru femei, între cari pe una grav.

Descoperirea radiului în nomol. S'a descoperit existența radiului și thoriului în nomolul mocrilei dela Hadijibel (Asia Mică).

Atentat pe calea ferată orientală. Două bombe au făcut exploziune în noaptea trecută între Krivolak și Gradsko pe calea ferată orientală.

Șinele au fost distruse pe o mare întindere.

Lanternele precum și vasele de unsoare ale mașinei unui tren care trecea au fost distruse.

Guvernul temându-se de alte atentate a luat măsuri severe.

Poliția a găsit pe locul atentatului o baterie electrică.

Ciuma în Rusia. Patru decese de ciumă pulmonară au fost constatate în satul Usbek în stepa chirghizilor, în gubernia Astrahan.

Colibele contaminate au fost arse. Nu s'a mai constatat nici un caz de boală în ultimele zile.

Pentru ce nu bea apă Papa. Deși actualul Papă ocupă scaunul din Roma deja de 8 ani nu s'a împrietinit cu multe din eticheta Vaticanului. Înaintașii săi trăiau mai mult izolați, prânzau singuri Actualul Papă însă e aproape totdeauna încunjurat de surorile sale ori de cardinali cu cari se întreține ore întregi.

A abzis de garda oficioasă dela plimbări. Partea cea mai mare a timpului o petrece în bibliotecă, unde primește cardinalii și isprăvește aproape toate agendele sale de peste zi. Aici își primește și medicul de casă Petacic de 2-ori pe zi.

Într'o zi medicul i-a explicat efectul bun al apei rece asupra sănătății omului. Papa a clopotat îndată după un cardinal și i-a spus dorința. Peste un timp oareșcare a apărut un preot cu un servitor cu un pahar de apă dela izvoarele număroase din grădina Vaticanului. Până a ajuns Papa să bea apa, atât servitorul, cât și preotul au ingenunchiat după eticheta Vaticanului, de mai multeori încât trecu un timp considerabil.

După această scenă Papa îi spuse medicului său, cât de greu îi este să ajungă la un pahar de apă rece. Ar vrea să-și aducă singur apă, dar i-s'a spus, că este un suveran și ca atare nu-i permis să se servească singur. Din motivele acestea i-a spus apoi medicului său, că nu poate să facă cura recomandată de dânsul.

O afacere de înaltă trădare în Rusia. Căpitanul de artilerie Postnikov a fost arestat pentru înaltă trădare și va fi adus, în cursul lunii viitoare în fața tribunalului militar din Petersburg. Postnikov, în calitate de președinte al ligei experantiste ruse a vizitat des congresele experantiste ruse.

La ultimul congres din Stokholm căpitanul a vândut unor ofițeri ai armatei austriace, documente secrete, pe cari le-a furat dela cumnatul său generalul Alexandro, inspector al depozitului de artilerie.

Părerile unui ziar german. Ziarul german „Norddeutsche Allgemeine Zeitung” publică un articol mai lung asupra evenimentelor din Maroc și Albania. După acest ziar declarațiile ministrului de externe francez făcute în 11 Iulie în Camera au produs în Germania o bună impresie. Germania apreciază aceste declarații și va observa o jinită în consonanță cu aceste declarații.

Referitor la Albania ziarul se exprimă într'un mod mai puțin favorabil. Albanezii fac abuz de bunăvoința guvernului otoman și pășesc tot cu mai multe pretenziuni, cari nu se pot împlini. Cu toate acestea Poarta își dă toate silințele să facă odată pace. În această acțiune a sa Poarta e sprijinită de toate puterile străine astfel și de Germania.

O fabrică de dinamită aruncată în aer. Fabrica de dinamită din Würgendorf (Westfalia) a fost aruncată în aer. Au fost prefăcute în ruine 16 magazii cu petarde. Celelalte clădiri au suferit și ele mari stricăciuni.

De sub ruine au fost scoși 10 lucrători oribil mutilați; alți 20 luptă cu moartea.

Vizita flotei engleze la Gotenburg. Vizita flotei engleze la Gotenburg a fost amânată până la jumătatea lunii August.

Conflict între lucrători și patroni. O excludere a lucrătorilor din industria mașinelor în Praga și împrejurimi a putut fi evitată. Eri s'a încheiat între lucrători și patroni un nou tarif pe timp de trei ani.

Asasinarea președintelui unei societăți muncitorești. Președintele uniunii lucrătorilor dela construcția vapoarelor, Barachini, a fost asasinat pe stradă de către opt lucrători, cari l'au urmărit în două trăsură.

După ce l'au înjunghiat, lucrătorii au tras asupra cadavrului său 25 focuri de revolver.

Cei opt lucrători au fost arestați și au declarat că s'au răzbunat în contra lui Barachini pentru că i-a exclus din sindicat.

Ciuma și holera în Orient. Iată ultimele telegrame sosite deunăzi la direcțiunea g-rală a serviciului sanitar din România în privința mersului ciumei și holerei în Orient:

Smirna. — Dela 3—9 Iulie st. n. s'au înregistrat 46 cazuri de holeră dintre cari 39 mortale.

Pe ziua de 7 Iulie st. n. 8 cazuri de ciumă dintre cari 4 mortale.

Alexandria. — Pe ziua de 8 Iulie st. n. 1 caz de ciumă bubonică.

Port-Said. — Pe ziua de 7 Iulie, 1 caz de ciumă.

Zongouldak. — La 24 Iunie, un caz de ciumă la un lucrător.

Brussa. — La 23 Iunie s'au înregistrat 2 cazuri de holeră.

Dezastrul din Canada. Incendiile de păduri se propagă dealungul unei ferate spre Temiscaming și Ontario.

Constatarea oficială arată, că au pierit 50 de persoane în flăcări și că sunt 200 răniți.

Orașul Cohrana și alte orașe mai mici Porcupina și Potssville au fost distruse de flăcări. Incendiul se lățește cu iuteală din cauza secetei mari.

Știri particulare spun, că 600 locuitori din Procupina au fost gonți de incendiu. Intrând în lac spre a scăpa de flăcări, 200 persoane s'au înecat.

Cu prilejul incendiului din Procupina au pierit între 300 și 400 de persoane.

Nenorocirea de cale ferată din America. După ultimele știri au fost 15 morți și 80 grav răniți la nenorocirea de cale ferată din Bridgenport.

E vorba de expresul pe care îl întrebuița foarte des în călătoriile sale președintele Taft. Cauza nenorocirii este, că trenul care suferise o întârziere a trecut o curbă cu mare viteză.

Șeful locomotivei care a fost omorât în acest accident, nu a mai condus până acum un tren de persoane.

Pasagerii unui vagon care a căzut de pe miaduct au trecut prin momente de groază.

Salvarea era legată de mari pericole din cauza, că vagoanele rupând firele electrice au provocat o adevărată ploie de scântei electrice cari au incendiat ruinele.

Ciocnire între polițiști și greviști la Paris. Câțiva polițiști voind să aresteze doi greviști, camarazii lor s'au adunat pentru a le lua apă-rarea.

Din cafeneaua de pe piața Gambeta s'au aruncat asupra polițiștilor mai multe pahare.

Polițiștii infuriți au năvălit în local unde au tras mai multe focuri de revolver.

Din fericire nu a fost nimeni rănit.

În timpul încăierării au fost răniți ușor doi polițiști.

Peste 20 persoane au fost arestate.

Vizita suveranilor din Balcani la Curtea din Viena. „N. W. Tageblatt” anunță, că vizitele suveranilor din statele Balcanice la curtea vieneză vor avea loc la toamnă.

Regele Petru va veni la Viena la sfârșitul lui Septembrie; regele Ferdinand în prima jumătate a lunii Octomvrie.

Vizita regelui Muntenegrului a fost amânată pentru mai târziu din cauza turburărilor din Balcani.

Greva din Anvers. La Anvers a izbucnit o grevă a lucrătorilor de diamane. Sunt în grevă 2000 lucrători.

Cauza grevei nu este o neînțelegere în privința salariilor ci un conflict între lucrătorii organizați și cei neorganizați.

Groznicile călduri din New-York. Căldurile s'au întins din nou și apasă întreaga populație. Alătaieri au fost 13 cazuri mortale.

Fabricile și magazinele de ghiață nu mai

pot face față cererilor. În restaurante s'au instalat blocuri de gheață, în jurul cărora se adună consumatorii pentru a se răcori.

Căi cari nu au punge de gheață pe cap cad pe stradă.

La Chicago sunt deasemenea călduri tropicale, cari au făcut până acum 30 de victime.

La Osterleyparc în Middle-Essey termometrul a arătat ieri 48 grade Celsius la soare.

Materii explozibile confiscate la Paris. „Echo de Paris“ află din sursă sigură, că în timpul perchezițiilor făcute la Paris și în împrejurimi s'au descoperit și confiscat mari cantități de materii explozibile.

Deși faptul se ține în secret, ziarul publică amănunte precise.

Criza ministerială din Persia. Intoarcerea lui Sipahdar nu a adus o desiegare a crizei cabinetului. Delegațiunea partidelor din Medșlis a recomandat regentului să numească un alt prim-ministru, propunând probabil pe fostul ministru Mutaminelmuk. Acordul, care domnește între partide este în mare parte datorit influenței trezorierului general, care a dispus pe deputați în favoarea reformei financiare.

Ziarul englez „Standard“ află din Teheran, că cabinetul și-a dat demisia și că anarhia domnește în întreaga Persie. Au fost lupte pe străzi în orașele Șiras și Kermanschah.

O școală poloneză secretă. Pentru deschiderea și întreținerea unei școli poloneze secrete, guvernatorul general a amendat pe egumenul Gorbuleff și pe preotul Andruchevitz cu o sută de ruble, iar pe 7 părinți ai căror copii urmau la acea școală, la câte 25 de ruble fiecare. Profesorul Gongals a primit 7 zile de arest.

Urmărirea bandelor bulgare. Din cauza sporirii necurmte a bandelor bulgare, precum și din lipsa de trupe, ministrul de războiu a ordonat formarea unui corp de jandarmi voluntari de 800 oameni, cari să urmărească bandele cu mai mult succes.

Jidanii au stat independent. În parlamentul otoman, deputații Ierusalimului și ai Damascului, au adresat câte-o interpelație guvernului în chestia coloniilor jidovești în Palestina.

Numiții deputați au arătat cum se sporesc mereu jidovii în Palestina, au constatat că numărul lor se ridică aproape la un milion, au arătat că alianța izraelită din Paris susține o școală comercială în Iaffa, de unde se face propagandă jidovească.

Au arătat că Ovreei nu se supun legilor otomane, ci din potrivă își au tribunalele lor, cari judecă în toate chestiile penale și de ordin administrativ, că în sfârșit aceste colonii jidovești formează un adevărat stat independent, în cadrele împărăției turcești.

Tot acești deputați au recunoscut calitățile comerciale ale Jidanilor, cari după afirmațiile lor au o frumoasă înflorire economică. Ei au în părțile acele cele mai bune pământuri, cari le aduc venite de milioane de și tot ei susțin cel mai mare comerț de poame.

Gazetele jidovești numesc caraghioasă întreagă interpelația deputaților otomani, pentru că deși sunt adevărate toate spusele lor, dar, coloniștii ovreei cari ar fi emigrat în Palestina din Rusia și din România sunt cei mai loiali supuși ai sultanului.

O nouă clădire uriașă la New-York. Adu-narea proprietarilor din New-York a anunțat construirea unei clădiri cu o sută etaje și o înălțime de 364 metri.

Șase persoane trăsnete. În apropiere de Hugarten în Austria, au fost loviți de trăsnet 6 persoane, cari au fost complet paralizate.

Un bărbat, care se afla la o distanță de 15 metri de locul nenorocirii, a fost și el atins de trăsnet.

Nenorocire într-o fabrică. La fabrica de pulbere de pușcă a societății pe acțiuni „Dinamit Nobel“ din Sanbersdorf din Austria, s'a întâmplat o mare nenorocire.

O ladă cu pulbere aprinzându-se a explodat, rănind grav trei lucrători.

Doi din ei au murit.

Evadarea unor deținuți. Șapte deținuți au spart zidul închisoarei din Ecaterinoslav în Rusia, au omorât apoi pe paznic, căruia i-au luat revolverul și au evadat.

O nouă victimă a aviațiunii. Aviatorul Paillole, care s'a ridicat Sâmbătă dimineața la Alger cu aparatul său pentru a azista la revista trupelor, a căzut victima unui groaznic accident.

Aparatul s'a răsturnat, căzând dela o înălțime de 25 metri. Aviatorul a fost scos de sub ruinele aparatului mort și cu membrele sfărâmate.

Pacificarea Albaniei. După informații din sursă oficială ultimele știri din Cetinje sunt foarte liniștitoare. Criza poate fi socotită ca în-lăturată.

Rămâne numai să se stabilească condițiile pentru a se asigura albanezilor o existență normală.

Cerculă s'vonul că comandantul trupelor din Albania, general Torguth Șefket-pașa va fi rechemat și în locul lui va fi numit Essau-Pașa, un general albanez care va pleca mâine în Albania.

„Moniteur Orientale“ primește următoarea știre din Cetinje:

După ultimele demersuri ale marilor puteri, regele Nichita a convocat pe reprezentanții maliserilor cărora le-a ținut următoarea alocuțiune:

„Vă felicit pentru vitejia voastră. Păreră generală a fost întotdeauna că poporul albanez e un popor viteaz și hotărât. V'am sfătuit întotdeauna să păstrați liniștea pentru ca să vă bucurați de bunăvoința Europei. Muntrengurul devotat tradițiunii sale istorice nu va înceta a vă oferi ospitalitate amicală. Sper că Poarta în interesul menținerii păcii va împlini dreptele voastre cereri.

Torghut Șefket a trebuit să facă să avanseze batalioane din Scutari în regiunea Tuzi și 4 batalioane dela Ferisovici la Gusinje.

Mahmud Șefked a dat instrucțiuni lui Torghut Șefket să prelungească termenul acordat rebelilor dela 10 la 20 de zile în ce privește Albania de Sud. Guvernul, așteptând sosirea de forțe îndestulătoare încearcă să liniștească populațiunea prin mijlocirea persoanelor influente, însă se îndoește de succes, de oarece albanezii dela Sud, printre cari domnește o mare dispozițiune pentru răzvrătirea generală, vor cere aceleaș revendicări ca și albanezii dela Nord.

Diverse

Mehanicii Monda și Stanciu, cu hogate cunoștințe în bransa lăcătușeriei, câștigată într'un lung șir de ani în străinătate, au deschis de curând în Sibiu (Viemarkt Platz nr. 4. Târgul vechiu al vitelor) un atelier de reparatură de: motoare, automobile, batoze, locomobile, meri, mașini speciale de sămănat, de secerat, de cosit pluguri ș. a. Cum lucrările executate în atelierul mehanicilor noștri Monda și Stanciu sunt solide, Reuniunea meseriașilor români sibieni apelează în folosul lor la sprijinul publicului nostru din Sibiu și împrejurime.

La fondul dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de moți aplicați la meserii, d. P. Săbău, cleric, a administrat cor. 921, dăruite de clericii: Ambrosie Suci, Alex. Fugătă, Leon Blaga, Vas. Oana, Vas. Popa, George Dămian, Valer Pușcariu, Silviu Andreica, Oct. Stoichița, Nic. Iosof, Victor Iacob, Const. Medrea, Pav. Streulea, Horia Filipescu, din curs III., V. Stoicanea, N. Vidrighin, Iosif Pop, din curs II., câte 20 bani; Vasile Petrașcu, Simeon Turtea, Dorif Șuteu, Ioan Chiș, din curs III. câte 50 bani; Aurel Popa 25 bani, N. Lazar 40 bani, din curs III.; Iuliu Bogdan, Ioan Mega și Eug. Saftu, din curs II., câte 50 bani; Damaschin Ioanovici, Petru Chirca, din curs II., câte 1 cor. și N. N. S. 40 bani; mai departe Dr. Cornel Popescu, protopresb. (Hațeg), 5 cor.; Costi Popp, funcționar la „Albina“, 4 cor.; Vasile Duma, protopresb. (Cetatea de piatră), George Ciupe, par. (Baba), Wilselm Auerlich, fotograf, câte 1 cor.; Georghe Maier par. (Toplița) 2 cor.; Ioan Dura sodal lăcătuș, 20 bani. Cu interesele de cor. 272, capitalizate, starea fondului e cor. 883'67. Pentru prinos aduce sincere mulțămite, pentru comitetul „Reuniunii

sodalilor români din Sibiu“: Vittor Tordășianu prezident.

Pentru masa stud. români din Brașov s'au mai făcut încă următoarele contribuiri. Ioan Oncescu (S-Seceș) ca răspuns de mulțămite celor ce s-au felicitat de ziua onomartică și natală 20 cor.; — d. dr. Onisifor Ghibu ca răscumpărare pentru anunțurile de logodirea sa cu u-ra Veturia Nicolau din București 20 cor.

Cotizații anuale la fondul abiturienților noștri gimn. din 1805—1900 (pentru clasa stud.) au intrat dela d-nii dr. Sextil Pușcariu 20 cor., Valentin Bude 10 cor., Ioan Morariu 10 cor. 20 bani, d. dr. Ioan Popp medic colonel i. r. 50 cor. într'u pomenirea neuitatei sale soții Constanța.

Primească marinimoșii donatori sincerile noastre mulțămite. — Direcțiunea școlilor medii gr. or. rom din Brașov.

Jos cu moda. În țara Carolina de Nord din Statele-Unite, s'a discutat în Parlament o chestiune de toată nostimada.

Un mare număr de părinți de familie au înaintat parlamentului o petiție prin care cer:

De aici înainte statul să fie dator să hotărască de mai înainte ce fel de haine trebuie să poarte bărbații;

Ce fel de rochii să îmbrace damele și ce fel de hainuțe să aibă băieții și fetele.

Nimeni să n'aibă voce să-și pue pe el alte haine decât cele pe cari le va fixa Statul.

În introducere, petiționarii arată că le este peste putință să mai îndure cheituelile pricinuite de schimbările modei și nu știu cum să scape de nesfârșitele cereri ale cucoanelor.

Această petiție a fost susținută în Senat de către maiorul Groham.

Ei, ce ziceți de această propunere?

Vă place? Nu întreb bine înțeles pe doamne, de frică să nu-mi răspundă cu parapon în voce.

Ce credeți de ziua aceasta ideală când statul va porunci:

1) Tânărul n'are voce să poarte decât haine saco, de stofă durabilă;

2) Doamna română să nu poată purta decât fustă în formă de umbrelă și bluză cu guler marinar.

3) Domnișoarele trebuie să poarte șorț negru și bereță.

Iar ordonanța prefectului poliției va desăvârși hotărârile statului.

„Oricine va purta altfel de haine va fi supus la o mare amendă; iar vestimintele i-se vor confiscă la siguranța orașului, și se vor arde în piețele publice sau vor fi trimise la fabrici de hârtie“.

... Poate că atunci, frumoasele doamne, speriate de a fi nevoite să-și schimbe toaleta în bocuriile poliției se vor cumiți și se vor lăsa de rochii Chantecler, de fuste șalvari, etc.

Dar aceasta este un ideal.

*

Atențiune. Despre mașinile agricole, industriale și prima turnătorie de fier a lui Sam. Wagner în Sibiu (Transilvania), care se bucură de cea mai bună reputațiune atât în țara noastră, cât și în Orient, anunțul său se găsește publicat în mijlocul coloanelor acestui ziar și este foarte interesant pentru Domnii agricultori a-ici — și înainte de a-și procura cineva mașini din alte fabrici, să se adreseze renumitei fabrici Sam. Wagner în Sibiu.

POȘTA REDACȚIEI

Educatorul. Din principiu nu ne amestecăm în afacerea aceasta. Referitor la cealaltă luptă, prea bucuros vă stăm la dispoziție, chiar așteptăm desvârlirea acțiunii de subinținare a Reuniunii. A destăinui asemenea meschinării e o datorie națională.

Gh. And. Primit. Salutări cordiale.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatului Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

La Librăria diecezană, Arad

se află de vânzare următoarele cărți literare:

Din „biblioteca teatrală“

edată de societatea pentru fond de teatru român.

Soare cu ploaie, com. în un act de I. Vulcan	40
Idil la țară, com. în 1 act, localiz. de M. Baiulescu, după Juin și Flerx	40
Biletul de tramvai, com. în 1 act, de Gr. Mărunțeanu	30
Un om buclucăș, com. în 1 act, local, de M. Baiulescu, după M. Mihael și Labiche	40
Trei doctori, com. în 1 act, localiz. din limba germ de Virginia A. Vlaicu	40
Pălăria ceasornicarului, com. în 1 act de Mdm. Emile de Girardin, loc. de A. G. N.	50
Unde dai și unde creapă, com. în 2 acte de Alex. Cosmar, loc. de I. Popescu	50
Pentru ochii lumii, com. în 2 acte de Labiche, localizată de Gil	50
Ruga dela Chiseteu, com. pop. în un act cu cântece și joc de Iosif Vulcan	40
Vacanții, com. orig. în 1 act de M. Baiulescu	40
Drago-te cu toane, pastorală în 1 act și în versuri de Goethe, trad. de Șt. O. Iosif	50
O ședință comunală, com. în 2 acte de G. Stoica. Premiata	80

Popescu M. n. Bogdan :

Curiozitatea femeiească, com. în 1 act p. fetițe	40
Lăsata secului, com. în 1 act pentru fetițe	40
Artistele, comedie în un act pentru fetițe	30
Șapte și nici o ispravă, com. în 1 act p. fetițe	40
Milionul, comedie în 1 act pentru fetițe	40
Nicolae Vulpea, piesă din popor în 4 acte de Muntean B. premiata	70

Bărsan Z. :

Capriciul unui tată, comedie în 1 act	40
Cântecul cocoșului, „ „	40
Cămile și pisica, „ „	40
Slugă la 2 stăpâni, „ 2	40
Dela Nord la Sud, „ 1	60

Din comediiile lui T. Alexi au apărut :

Apă rece, glumă în 1 act	30
Bicicleta la mahala, comedie în 3 acte	50
Impletește despletește, comedie în 1 act	30
Mici minți, nici noroc, comedie în 1 act	30
Otilia sa, comedie în 1 act	30
Plevna, dramă în 5 acte	5—
Pur și simplu, comedie în 1 act	30
Sărăcica, comedie în 1 act	30
Slava D-nului, masa e pusă, comed. în 1 act	30
Tot găina cântă, comedie în 1 act	0
Vistavoul Marcu, comedie în 3 acte	60
Vișelul de aur, comedie în 3 acte	70
Cassierul, comedie în 1 act	30

Curea, comedia în 1 act	30
Lăcustele, vodevil în 3 acte	30
Noaptea de sf. Gheorghe, vodevil în 2 acte	40
Pisica, comedie în 1 act	40
Salon fără pat, comedie în 1 act	30
Zăpăciți, comedie în 1 act	30
Ispravă, piesă morală în 2 acte de S. Ionescu	35
Esecutorul, comedie în 1 act de Alex. Țințariu	40
La Crăciun, dramă în 3 acte	30
Vine Vlădica, comedie în 3 acte de Ant. Popp	40
Dușmănoasa, piesă teatrală în 1 act pentru ajunul Crăciunului de M. Drăgan	16
Despre portul românesc și alte piese teatrale cu câte 4 persoane de M. Drăgan	40
Opt piese teatrale pentru școlari și școlărițe. Dialoguri și Triloguri de M. Drăgan	40
„Așa a fost să fie“, piesă populară în 1 act de Elex. Țințariu	40
În vis, comedie în 1 act de A. Vlaicu	40
O sărbătoare de cules de vii, comedie în 3 acte de E. Crebbig, trad de M. Bogdan	30
Leac pentru soacre, com. în 1 act de Trocaru	50
Înainte de pauză, com. în 1 act de Trocaru	50
William Tell, piesă în 3 acte, prelucrată după Schiller de I. Baciu	25
Două nebunii, iconă familiară în 2 tablouri după N. Gane, de D. Boșca	30
Chinematograful, com. în 1 act de D. Boșca	30

De N. Răulescu Niger :

De pe urma beției, comedie în 2 acte	40
Păcală argat, comedie în 2 tablouri	40
Păcatele lui Gânju, piesă în 3 tablouri	50
Povestea vorbeii, piesă în 1 act	50
Talpa iadului, comedie în 2 acte	40
Vulcan I., Ștefan cel tânăr, tragedie în 5 acte și 3 tablouri	140
Vulcan I., Gărgăunii dragostei, com. în 1 act	40
Cateea dreaptă e cea mai bună, com., 1 act	20
Paza Maicii sfinte, dramă în 4 acte	24
Otravă de hârciogii, comedie într'un act	16
Pedepsirea vanității, dramă într'un act	20
Discreția fără voiă, comedie într'un act	20
Crescătorul, comedie într'un act	20
Otrava femeiească, comedie într'un act	20
Distrații, comedie într'un act	20
Ileana Consinzeana, piesă teatrală într'un act	20
Pictorul fără de voiă, comedie într'un act	20
Teatru la sat	30
Casă veche, comedie în 1 act, localizată de Ad. Tăslăuanu	40
O sămbătă norocoasă, piesă pop. în 4 acte de I. V.	40
Moise Păcurarul, piesă pop. în 4 acte de dr. D. Stoica	80
Au plecat la târg de vite, dialog scris în versuri de Em. Suciu	30
Țiganul în căruță, dialog în versuri de Em. Suciu	20

Țiganul la cătane, comedie într'un act, în versuri de Em. Suciu	20
Dialoge de I. Groșforeanu	60
Sămbăta morților, dramă din pop. în 5 acte	60
Roma invinsă, tragedie în 5 acte, trad. de Carageale	48
Și ne iartă nouă păcatele noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri, piesă teatrală în 3 acte de M. Drăgan	32
Prietinul adevărat e piatră, de diamant piesă teatr. de M. Drăgan	32
Cine sapă groapa altuia, însuși cade în ea, piesă teatrală în 3 acte de M. Drăgan	32
Peștorii, comedie pop. în 3 acte de Span	24
Negruzzi C., teatru	1—
Speranția Th., Mireasa, piesă teatrală	50
„ Mana vacilor	50
„ Curcanii	50
„ Lângă pamânt	50
„ Ce poate lenevia	50
Tănăsescu, Teatru de școală	1—
Cristescu Flor., Două surde, com. pop. în 2 acte	40
Heidelbergul de altă dată, piesă în 5 acte de Layer-Förster	40
Notarul Guerin, com. în 5 acte de Em. Augier	45
Un faliment de Björson B.	45
Sanda, piesă în 3 acte de Florescu	35
Revizorul, comedie de N. Gogol	45
Diavolul, com. de Molnar	45
Ultimul Vlăstar, dramă în 3 acte de Pandelea	35
Prostul, comedie în 5 acte de Fulda	50
Electra, trag. în 5 acte de Sofocle	35
Don Carlos de Schiller, trad. de Coșbuc	50
Judecătorul din Zalamea, dramă în 3 acte de Calderon	35
Nevasta lui Cerceluz, farsă într'un act de Locusteanu	30
Regele Lear, trag. în 5 acte și 25 tablouri de Shakespeare	45
Zile de sărbătoare, comedie în 3 acte de Bertalozzi	40
Carageale L, Năpasta, dramă în 2 acte	60
Livescu I., Floarea din Firenze, comedie în 2 acte	30
— Cerșitorul, dramă în 2 acte	30
Rădulescu N., Țincu N., Doamna Chiajna, dramă istorică	60
Alexandri V., teatru 5 volume a	150
Rosetti D. R., Moștenire dela reposata, com. — Un leu și un slot, comedie	30
Shakespeare, Hamlet tragedie	60
Hugo V., Ernani, dramă în 5 acte	60
Lecca H., Casta Diva, dramă în 4 acte	60
— Jucătorii de cărți, piesă în 3 acte	60
Facca, Franțuzitele, comedie-farsă	30
Lecca H., Suprema forță, teatru în 4 acte	60
D'annuzio Făclia sub obroc, trag. în 4 acte	30
Molière Bolnavul închipuit, comedie în 3 acte	60
Doctorul fără voie, comedie	30

FOIȚA ZIARULUI „ROMANUL“.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke

Trad. de Iunius

mare —

(11)

Ocărește-mă, z., că sunt un pierdevară svânturat. Ai dreptate să-mi zici. Nu sunt cu adevărat de nici o treabă între acești oameni, ce nevoie e de mine într'o lume, în care eu sunt superflu, sau mai bine urât și înșelat.

Când nu sunt și nu pot să fiu numai și numai la tine, nu mă simțesc bine, decât să rămân numai cu mine. Iar acum în Pathmosul meu sunt singur și tocmai de aceea mi-e atât de bine și sunt atât de mulțumit, cum de mult n'am mai fost. Pathmosul meu este însă o casă veche dela țară, pe o colină de pe țarmul lacului Vierwaldstädter, cale de un pătrar de oră pe jos dela Luzern. Sub mine în parter locuiește un văcar cinstit cu muierea și cu copiii săi, care șede aici, ca să ierneze vitele stăpânului său, are însărcinarea să îngrijească de mica mea căsnicie, îmi duce sau îmi aduce scrisori și cărți din oraș. Sub fereștrile mele sclipește oglinda de un luciucam întunecat a lacului; dincolo de lac se vede catena falnică a Alpilor

dela Unterwalden, răzimându-se spre dreapta de piramida încolțită de vreme a muntelui Pilatus. Spre stânga se întrezăresc piscurile de ghiață înșiruite în semicerc dela Uri, formând admirabile șerpuituri în țic-țacuri.

Ocupațiunea mea de peste zi este atât de monotonă, că n'am ce-ți spune despre ea, o adevărată pauză în împărăția gândurilor. Ceteșc, scriu și visez. Un domn mic, bătrânior, cu numele Baltazar, mă provide în amabilitatea sa cu cele mai bune opuri din literatura engleză, franceză și germană, căci el e bibliotecar în Luzern. Trăesc ca un spirit cu spiritele, învățând dela ele și nobilitându-mă cu ajutorul lor. Câte odată cercetez în oraș pe tânărul nostru agent; câte odată vine și el pe la mine de-mi povestește noutăți din nefericita noastră patrie. De invaziunea în țară a trupelor imperiale, prea puțin se aude însă. Consiliul de rezbel din Chur violează fără jenă secretul epistolar și dispune de averile emigranților. Agentul nostru și-a pierdut drepturile cetățenești, ba ce e mai mult, a fost declarat ca proscris, adecă oricine să aibă dreptul a atenta la viața lui fără să fie tras la răspundere. Portretul i-l-au atârnat de spânzurătoare, căci era neobosit întru a cere sprijinul autorităților de aici în favorul bieților emigranți. El însuși mi-a enarat răzând aceste lucruri: „Deoarece mie nu-mi mai aparține nimic, voi să aparțin eu tuturor: deoarece mie nu-mi ajută nimenea, voi eu ajuta eu tuturor“, — zicea mai dăunăzi dânsul.

Nu pricep cum se face, că-l văd vecinic senin și vesel. Este tânăr, cam de-o vârstă cu mine, învățat, iubit și căutat, trăește însă foarte restrâns, ca să nu zic sărac... Lipsa de mijloace îl îndeamnă, ori principiile, este anevoe de găcit. Eu cred, că în internul său, acest om este contrastul cel mai izbitor al exteriorului său. Arare-ori, când poți pătrunde în internul său și nu știi ce să crezi despre el? Dacă iubirea sau ura de oameni îl încălzește! Dânsul e un diplomat, cum rar întâlnești: aduce jertfe, fără să aștepte și el la rândul său să-i aducă alții lui; pe sub ascuns plânge și în afară râde, în interiorul său credincios cucernic, iar la înfățișare om corect de lume, sămănând astfel oglinzilor, cari redau colorile din preajma lor, fără ca ele, ca atare să se schimbe, rămânând pururea sticlă rece, țapână intangibilă. Ți-l descriu, căci îți dau sfatul să-mi trimiți epistolele prin mijlocirea lui, astfel le primesc mai sigur.

Imi place acest om și mă tem totuși de el. Aș vrea să-i fiu devotat cu toată inima, căci e om plăcut și dintr'un motiv neînt-les de neîncredere nu pot. El mă cunoaște din fir în păr, pe când el pentru mine e întunecat și misterios. Închipue-ți, când l-am cercetat primadată, mi-a spus lucruri, par'că ar fi fost inițiat în tainele mele cele mai ascunse, pe cari nici tu nu le cunoști încă. El a mijlocit de m'am cunoscut cu cei mai însămnați bărbați ai regimului elvețian și cu consilierii legiuitori. Cunoștința lor îmi poate fi de folos în viitor. Mai bine mi-a plăcut din-

Ibsen, Stălpul societății, dramă în 4 acte . . .	30
Lecca H., Căni, teatru . . .	30
Wilde O., Salomea, dramă într'un act, trad. de Bărsan . . .	30
Hugo V., Regele petrece, dramă în 5 acte . . .	60
Grillparzer, Hero și Leandru, dramă în 5 acte, trad. de Lecca . . .	30
Carmen Sylva, Ulranda, dramă . . .	30
Raine At. și Bauville, Sărutarea, teatru . . .	30
Gorki, Azilul de noapte, piesă în 4 acte . . .	30
Shakespeare, Femeia îndărătnică, comedie în 5 acte . . .	30
Ibsen, Un dușman al poporului, teatru în 5 acte . . .	30
Sophocle, Oedip rege, tragedie . . .	30
Shakespeare, Romeo și Iulieta, tragedie . . .	30
Legouvé Er., Medeea, tragedie . . .	30
Euripide, Ecuba, tragedie . . .	30
Rostand Em., Princesa îndepărtată, teatru în 4 acte . . .	30
Goethe, Faust, tragedie . . .	60
Schiller Wilhelm Tell . . .	60
Ventura, Curcanii, piesă națională în 4 acte . . .	30
Schiller, Don Carlos, tragedie . . .	60
— Hoții, tragedie . . .	60
Maupassant, De demult, comedie . . .	30
Francois-Ceppée, Lăutarul din Cremona, Pater drama . . .	30
Renato Simoni, Văduva, comedie . . .	30
Ibsen H., Ziua învierii, epilog dramatic . . .	30
Caillavert și Robert de Flers, Amorul veșnic, comedie în 4 acte . . .	30
Racine, Andromaca, tragedie . . .	30
Adam E., Teatru școlar pentru băieți și fete . . .	60
Reaumarchais, Barbierul din Sevilla, trad. de Lecca . . .	30
Molière, Avaru, comedie . . .	30
Ibsen H., Nora sau casa de păpuși, dramă . . .	30
Suderman, Stane de piatră, piesă în 4 acte . . .	30
Caillavert și Rabert de Flers, Măgarul lui Buridan, comedie . . .	30
Nicolau Em., Urmările, piesă în 3 acte . . .	30
Schiller, Intrigă și amor, tragedie . . .	60
Suderman, Ioan Botezătorul, tragedie . . .	30
Adam, Teatru pentru băieți . . .	30
— fete . . .	30
Delavrancea, Apus de soare, dramă în 4 acte . . .	2—
— Viforul, dramă în 4 acte . . .	2—
— Luceafărul, dramă în 5 acte . . .	2:50
Shakespeare, Regele Richard III., tragedie . . .	4—
— Neguțatorul din Venetia, com. în 5 acte . . .	4—
Davila Al., Vlaicu Vodă, dramă în 5 acte . . .	4—
Riria, Elvira, tragedie . . .	2—
Lovinescu E., De preste prag, dr. în 5 acte . . .	1—
Daus, Eglé poem dramatic . . .	2—
V. Al. Mariei, Pentru sfânta dreptate, dr. în 4 acte . . .	1:25
Ursachi C. G., Ocășnicie, com. în 3 acte . . .	3:50

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

Intreprindere de instalarea sonozilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferenéz Nr. 42.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Harta comitatului Arad

cu numirile **noi** ale localităților (trase pe pânză și provăzute cu leături) se poate comanda la

Librăria diecezană
dn Arad.

Prețul per bucată **16 Cor.**

3-4

culegători tipografii

află aplicare momentan la tipografia

„Românul”

Arad

strada Batthynyi Nr. 2.

Condițiile după tarif.

În cancelaria lui Dr. **Aurel Nyilvan** avocat, Șomcuta-mare, află aplicare imediat un

candidat de avocat cu praxă

pe lângă condițiuni favorabile.

2 învățăcei

să primesc îndată în praxă mixtă a subscrișului. Condițiuni favorabile. Cei cu 2 clase medii sunt bineprimiți.

P. Clecan, com. Puj, cot. Hunedoara.

tre ei directorul Laharpe, un om cum îmi doria inima, bărbat din creștet până'n tălpi, însuflețit pentru toate cauzele mari și frumoase și tocmai de aceea poate nu se potrivește în starea de azi a lucrurilor.

Tot un astfel de om este și învățatul senator Usterie, diplomat prevăzător, activ și precaut și modestul ministru Stapfer. Toți iubesc asemenea adevărul și dreptatea, toți au în vedere același scop: fericirea poporului prin libertate și libertatea prin eliberarea spiritelor mulțimei. Fiecare însă urmează altă cale întru ajungerea scopului.

Pentru astăzi e de ajuns! Noroc pentru noi amândoi, că nu locuiești în Bünden, ci în castelul soțului tău din țara lui. Astfel putem cel puțin să ne deschidem inimile fără frică, până la primăvară, când te voi revedea.

X. Soartea rosei dela Disentis

De ce mă muștri nemiloaso, tocmai să și merit muștrare? Cine vorbește bucuros de istoria nebuniilor făptuite? Azi însă mă voiu sili să mă biruesc pe mine însu-mi, ca să te mulțumesc enarându-ți pierderea așa numitei rose dela Disentis, care te întoresează așa de mult.

Crede-mă, că pe mine mă doare mai mult decât pe tine pierderea ei. Prea îmi trăește viu în aducere aminte momentul, când îngenunchiam plângând lângă patul mamei noastre murinde, din a cărei mână am primit suvenirul. Eram pe atunci niște bieți copii neștiutori, cu un băiat de

vr'o șaptesprezece ani, iar tu abia aveai cincisprezece.

Cu ultima respirație a scumpei noastre mame, am rămas orfan. Baronul de Șauenstein, care la recomandarea abatelui Kathomen se îngrija de dânsa în ultimii ei ani, își îndeplini și juruința făcută moartei, ne luă ea bunurile sale tratându-ne prietenește, ne ținea chiar și un instructor. Eu dau cu socoteala încă, că o mare parte din banii pentru susținerea noastră, veneau dela onorabilul părinte din Disentis, amicul părinților noștri. Toate acestea le amintesc numai ca să te fac pe tine se înțelegeți legătura curioasă dintre evenimente. De nu erau aceste împrejurări, eu nu ajungeam niciodată la Viena unde mi-am perdut roza.

Încă de pe la început chiar ai ajuns tu, — îți aduci aminte? — să fi favorita d-lui de Șauenstein. Un an și jumătate după asta, — erai încă o fecioară abia în plina dezvoltare a grațiilor sale, — te-a făcut nevasta sa iar eu a trebuit să mă apuc de studiu. Deși în vârstă de nouăsprezece ani, eram un flăcău prea puțin înțeles cu cartea. Tot așa precum era pentru tine căsătoria ta, era pentru mine studiul, nu-mi prea păsa mie că voi studia sau nu. Dar cu cât mai mult învățam cu atât mai mult îndrăgiam știința. Trei ani mai târziu, matur pentru școale — mai înalte, — mă dusei în capitala imperială. Tu mi-ai trimis mai apoi harfa ta. De câte-ori o luam pe braț, mi-se părea, că te îmbrățișez pe tine. Multe sărutări, cari te priveau pe tine, i-am dat ei. Nici nu ne

trecea prin minte în ce încurcături avea încă să mă vâre. Trăiam restrâns ce e drept în odaia mea tocmai sub acoperiș în societatea cărților, a harfei și a pocălului cu apă, — dar eram mulțumit. Cei o sută de florini cât căpătam dela soțul tău la fiecare cvartal de an, îmi ajungeau abia pentru acoperirea celor mai necesare trebuințe. Noroc, că nu prea aveam multe lipsuri, căci mă deprinsesem de vreme cu puțin. A trecut multă vreme și eu tot străin eram în noua mea situație admirând palate, bisericile pompoase, monumente, galeriile de pictură și colecțiunile de naturalii. De câte ori mergeam pe străzi învățam câte ceva despre care aveam deja idee din lecturile anterioare, dar prin munții noștri nu văzusem așa ceva. Sărmana noastră patrie mi-o închipuiam cu astfel de ocaziuni, ca sămănând cu prairiile indiene. Îți vei mai aduce aminte desigur, ce însuflețit îți scriam pe atunci.

Dar iată, că revin Sabino la obiectul de care mai vârtos aș vrea să mă depărtez.

Într-o după amiază de vară ieșii din suburbii la plimbare afară la liber, ca să mă distrez. Pe drumul ceva cam costis de țară alerga către mine într'un galop nebun o cabrioletă frumoasă cu un cal. O damă elegantă țipa din cabrioletă, cerând ajutor. Surugiul în roc cu trese, îndemna trecătorii să oprească calul, care rupsese un ștreang la ham și acum nu mai era cu puțință să fie înfrânat. (Va urma).

LIBRĂRIA DIECEZANĂ

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți literare:

Adam I., Constanța pitorească	2.—	Candrea-Densușianu-Speranța, Graiul nostru 2 vol.	6.50	Negruzzi, Cărlanii, Muza dela Burdujani, Corantina	1.—
Anghel-Iosif, Caleidoscopul lui Mirea 2 vol. à	1.50	Candrea, Prolecrele la români	2.—	Nicolaescu-Stoinescu, Călăuza stupar.	3.—
Alexandrescu D., Cunoașterea boalelor la animale și vindecarea lor cu mai multe figuri în text	2.50	Dragoslav I., La han la trei ulcele	1.50	Pamfile, Graiul vremurilor	2.—
Anghel-Iosif, Cireșul lui Lucullus	1.50	Dobrescu N., Istoria bisericii române din oltenia în timpul ocup. austriei	4.—	Popovici Dr. L., Dialectele române	4.80
Andersen C. H., Mărgăritare, povestiri traduse de Vlahuță	1.50	Dauș L., Dușmanii neamului	2.50	» Poezii pop. române	1.80
Alexandri, Fântâna blânduziei, piesă în 3 acturi	1.50	Gorun I., Taina a șasa	1.50	Popovici C. A., Național. sau democr.	2.—
— Ovidiu, Dramă în 5 acte	1.50	Gorki M., Mama, roman	1.50	Rădulescu-Pogoneanu, Studii	2.—
Basarabescu I. A., Vulturii, schițe și nov.	1.50	Ettinger D. E., Sfaturi către mame	1.50	Sienkewicz H., Prin foc și sabie, 3 vol.	4.80
Beldiceanu N. N., Chipuri dela Mahala — Taina	1.50	Eftimiu V., Înșirate mărgărite	2.—	» Fără credință	3.—
Boteni-Ionescu, Din satul nostru	1.50	Hodos Z., Poftă bună, carte de bucate	3.—	Tzigara Al. Samurcaș, Muzeul neamului românesc	1.50
Björnson Björ., Veselul ștregar	1.50	Holban A., Oameni celebri din atichitate	3.50	» Arta în România	4.—
Babeș și Oceanu P., Capra (vaca săracului) studiu biologic, igienic și economic	1.50	Iorga N., Istoria românilor	3.—		
Bănescu N., Un capitol din istoria mănăstirii neamțului	1.—	» Gânduri și sfaturi	1.50	Cărți pedagogice:	
Baronzi G., Poesii alese 1828—96	1.75	— Istoria lumii	3.—	Aslan, Lecțiuni de pedagogie	5.—
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau dicționarul sănătății	14.—	Ibrăileanu G., Spiritul cretic în cultura românească	2.—	Buțureanu V. C., Curente pedagogice	1.75
Becescu Gh., Silvan în fața morții, nov.	1.80	-- Scriitori și curente	2.—	Borgovan Gr. V., Istoria pedagogiei	3.—
Caravian V., Basme și legende străine	1.75	Ibsen K., Nora sau casa de păpuși	1.—	Constantinescu, Curs teoretic și practic de pedagogie și metodologie	6.—
Cazaban Al., Chipuri și suflete	1.50	Iorga N., Constatări istorice cu privire la viața agrară a românilor	1.50	Conta-Kernbach, Elemente de pedagog.	4.—
Cuza A. C., Naționalitatea în artă	1.50	» Herodot	5.—	» » » metod.	3.—
Cugler-Poni, Poesii	4.—	» Istoria armatei românești	2.50	Costescu - Dima - Grigorescu - Popescu, Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei	6.—
Corbu I., Noua teorie cosmogonică	1.40	Iosif O. St., Poezii	2.50	Compayre Gabr. Herbart și Educația prin instrucțiune	—60
Cristescu Gl., Dor de primăvară, versuri pentru copii cu ilustrații	1.—	Kuhne L., Noua știință de vindecare, vindecarea fără doctorii și operații	4.—	Costescu, Metodica matematicii	5.—
— Carte pentru copii cu icoane	1.20	Loti Pierre, Pescar de Islanda	1.50	» » limbei române	5.—
Coșbuc Gh., Balade și idile	3.—	Lagerlöf S., Legendele lui Isus Hristos, trad. de Ciotori	1.—	» » Istoriei și geografiei	7.—
» Fire de tort	2.50	Macedonski Al., Cartea de aur	5.—	Cioflan C. P., Ideile lui Iohn Locke asupra educației	4.—
» Ziarul unui perde vară	—80	Mantegazza, Arta de a se însura	1.50	Culea D. Ap., Invățământul d. natură	3.50
» Războiul p. neatârnavare	1.—	Metropolitul Andreiu baron de Șaguna	7.50	Kiritzescu St., Cestiuni de educație și didactică experimentală	2.50
» Povestea unei coroane de oțel	1.50	Maeterlinck M., Viața albinelor	3.—	» Cestiuni de psihologie	2.—
» Sacontala	5.—	Mera I. T., Din lumea basmelor	3.50	Găvănescu I., Istoria pedagogiei, 3 vol.	15.—
» Aeneis	2.50	Pitiș Ec., Poezii	1.50	» Ideile pedagog. ale lui Locke	1.25
» Versuri și proză	—70	Payot I., Educația voinței	2.—	» Pedagogia generală	1.50
» Valuri alinate	1.50	Coatu Gr., Din viața țărănească	1.50	» Elemente de psihologie	4.80
Carmen Sylva, Insurat	1.—	Dumbravă B., Haiducul	2.—	Locke I., Câteva idei asupra educației, 2 vol.	5.—
— Povestile Peleşului	—95	Dostoievsky T., Crimă și pedeapsă 2 vol.	6.50	Matthias D. A., Pedagogia practică	4.—
— Povestile unei regine	1.—	Freitag G., Dare și avere, 2 vol.	6.50	Martig Em., Psihologia pedagogică	3.50
		Hétrat B. I., Aevca	2.50	Pestalozzi H., Leonard și Ghertruda	3.50
		Nadejde S., Patimi, roman	2.—	» Cum își învață Gertruda copii	1.50
		» Robia banului, roman	2.—	Ufer Chr., Introd. în pedagog. lui Herbart	1.—
		» Din lume pentru lume	2.—		
		Negri C., Versuri, proză și scrisori	1.50		

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fl.
esclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghete de rangul I-u.
Arad, piața Andrásy nr. 20.

Comandă din proviuță se execută în aceeași zi.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Rögteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și sanatorii aranjat conform tuturor recerintelor moderne; — dietetică după sistemul lui **dr. Sahmann**; — (băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald, de acid carbonic, de oxygen, de radium, băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele ale schimbului organic (neurasthenie, hysterie, anemie, diabet, diathea urică, rheumatism, boale de stomach :: și de intestine, etc. ::

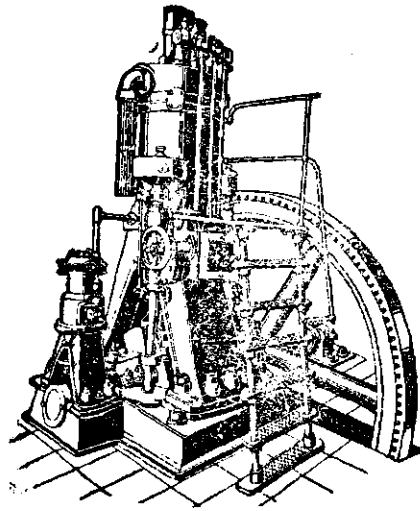
Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în :: stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. ::

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalieri stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Execuție modernă, solidă, și reală de prima clasă, serviciu prompt și prețuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și oficanți. Premiat la expoziția din București 1906 cu Grand Prix, cea mai înaltă distincție și medalie de aur. La expoziția regnicolară din Cincibiserici 1907 cu medalie de aur, la expoziția din Sepsiszentgyörgy cu medalie de aur.

Două fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnătorie de fier.

Brașov.

Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal eleptuește:

stabilimente de turbine, motoare și locomobile de ulei brut „Coroana“, mori mănate cu motor și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

ANUNȚ.

Prima turnătorie de fier și alamă Sibiană, fabrică de mașini agricole și industriale, atelier de mori și mare prăvălie de fier.

Are onoare a recomanda P. T. public bogatul său depozit în mașini de treerat cu brațul, cu manej în curele sau cu transmisiuni, treerător cu scuturător de paie cu însăcutitor și dublu curățitor de ori ce mărime, asemenea motoare încălșite cu benzin sau păcură dela 2 cai putere însus, mașini de treerat trifoin, mașini de secerat cu și fără aparat de legat, cositoare de nutreț, greble americane pentru strânsul nutrețului, mașini de lână cu darac sau lup, piua pentru abule (postav), mori pe postament foarte solid din lemn tare, pietrii de mori de Buda, franceze, sucroer, cincantină, și de Königsberg.

Curele prima calitate englezești.

Cu un cuvânt tot soiul de mașini agricole sau industriale în asortiment mare depozit din ori ce soiul de mașini mari sau mici, cu **prețurile cele mai moderate și condițiuni de plată favorabile.**

Cine dorește a-și procura ori și ce mașini și vrea să fie cinstit servit — cu garanță — să se adreseze acestei firme.

Cataloage și desemnuri la cerere gratis și franco.

Feriti-vă de escroci?